

Redogörelse

1979/80: 7

från den svenska delegationen vid Europarådets parlamentariska (rådgivande) församling rörande församlingsmötena under tiden maj 1979—februari 1980 (31:a sessionen)

1980-03-18

Till riksdagen

Svenska delegationen hos Europarådets parlamentariska (rådgivande) församling överlämnar bifogade redogörelse för de tre församlingsmötena i Strasbourg (maj 1979, oktober 1979 och januari—februari 1980) som ägde rum under församlingens 31:a årsse~~ss~~ssion. Till redogörelsen är fogad en förteckning över församlingens samtliga rekommendationer, resolutioner och andra beslut under samma tidsrymd.

På delegationens vägnar:

BENGT SJÖNELL

John H M Hagard

Innehållsförteckning

1. Allmänt om församlingens arbete	3
2. Den svenska representationen	5
3. Politiska frågor och frågor som rör europeiska icke-medlemsländer	7
4. Ekonomiska frågor – utvecklingssamarbete	20
5. Sociala frågor, hälsovård	26
6. Juridiska frågor	27
7. Kultur och utbildning	29
8. Vetenskap och teknologi	30
9. Regionplanering och kommunala myndigheter – miljövård	34
10. Befolknings- och flyktingfrågor	35
11. Jordbruk	38
Bilaga: Förteckning över församlingens beslut	41

Redogörelse från den svenska delegationen vid Europarådets parlamentariska (rådgivande) församling avseende tiden maj 1979 – februari 1980 (31:a sessionen)

I. Allmänt om församlingens arbete

Europarådets parlamentariska församlings 31:a årssession var stadgeenligt fördelad på tre delsessioner. Den första av dessa ägde rum under tiden 7–11 maj 1979, den andra under tiden 3–11 oktober 1979 och den tredje under tiden 28 januari – 1 februari 1980. Samtliga tre plenarmöten hölls i Strasbourg.

Församlingens s. k. minisession hölls i Stockholm under tiden 26–29 juni 1979. Under dessa dagar hölls sammanträden med församlingens ständiga utskott och tio andra utskott.

Vid församlingens *majmöte* valdes österrikaren Franz Karasek (ÖVP) till Europarådets generalsekreterare för en period av fem år från den 17 september 1979. Den nordiske kandidaten, Olof Rydbeck, förlorade knappt i en andra valomgång. Vid den första valomgången erhöll den av de nordiska delegationerna lanserade kandidaten, Sveriges ambassadör i London, Olof Rydbeck 62 röster, Österrikes Franz Karasek 50 röster och Frankrikes Gabriel Péronnet 41 röster. För att någon skulle ha valts redan i första omgången krävdes 77 röster. Eftersom ingen av kandidaterna erhölet erforderlig kvalificerad majoritet genomfördes en andra omgång samma dag. Vid dennas början kvarstod samtliga tre kandidater. Sedan en fransk ledamot föreslagit 15 minuters uppehåll i överläggningarna inkom till församlingspresidenten ett meddelande om att Péronnet dragit tillbaka sin kandidatur. Val förrättades därefter mellan Karasek och Rydbeck varvid den förstnämnde erhölet 78 röster och Rydbeck 74.

Vid majmötet avhandlades inriktningen av Europarådets framtida arbete och särskilt Europarådsförsamlingens verksamhet i ljuset av att EG i juni skulle komma att välja sitt parlament vid direkta val. Vidare behandlades frågan om samarbete mellan länderna i norra och södra Europa. På det ekonomiska området diskuterades utvecklingssamarbetet med u-länderna. En av Anders Björck utarbetad rapport om europeisk luftfartspolitik antogs. På jordbruksområdet behandlades landanvändning. Generaldirektören i FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) lämnade en redovisning av organisationens arbete. På kulturområdet antogs en rapport om förhållandet mellan filmen och staten samt en om bevarandet av den historiskt värdefulla trakaten i Dublin.

Som *gästtalar* vid majmötet framträdde den turkiske premiärministern Bülent Ecevit, som lämnade en redogörelse för förhållandena i Turkiet. Han pekade särskilt på de ansträngningar som gjorts i syfte att bibehålla och stärka demokratin i landet. En mångfald exempel androgs på vilka problem man haft att tackla samtidigt som Ecevit underströk folkflertalets

och regeringens vilja att inte förtrötts i sina ansträngningar. De ekonomiska svårigheterna framhölls som särskilt allvarliga. Ecevit kritiserade väststaterna för att, trots löften härom, inte ha kommit Turkiet till hjälp i den akuta valutabrist som rådde. EG-länderna kritiserades för att försvåra möjligheterna uppnå ett godtagbart avtal mellan Turkiet och gemenskaperna.

Som representant för värdlandet framträdde Frankrikes justitieminister Alain Payrefitte med anledning av Europarådets trettioårsjubileum.

Nederländernas utrikesminister C. A. van der Klaauw presenterade ministerkommitténs verksamhetsrapport.

Den nederländske liberala ledamoten Henri de Koster omvaldes till församlingens president.

Som ett led i församlingens behandling av läget i Mellanöstern framträdde vid *höstmötet* Israels och Egyptens utrikesministrar.

Som *gästtalare* vid höstmötet framträdde Spaniens statschef, kung Juan Carlos I. Han citerade Robert Schumann som sagt att Europa hellre bör vara en kulturell samfällighet än en militär allians eller ekonomisk enhet. De faktorer som enligt talaren format identiteten hos europeerna är humanism, olikhet och universalitet. Som exempel på humanism nämndes de ansträngningar som lett fram till den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. En särskild styrka sades ligga i olikheten i de europeiska kulturerna inom ramen för en gemensam civilisation. I detta sammanhang underströk han vikten av att man kommer till rätta med de olikheter i förutsättningar, särskilt ekonomiska, som råder mellan Nord- och Sydeuropa. När tankarna om universalitet utvecklades pekade kungen särskilt på förbindelserna med Latinamerika.

Norges utrikesminister Knut Frydenlund presenterade vid höstmötet ministerkommitténs sedvanliga verksamhetsberättelse.

Församlingens allmänpolitiska debatt under *januarimötet* agnades åt läget i Afghanistan. Särskilt intresse knöts till Syriens och Jordaniens utrikesministrars framträdande inför församlingen inom ramen för dess behandling av Mellanösternproblemen.

I anslutning till rapporten från församlingens byrå och ständiga utskott framlade Carl Lidbom ett förslag om att en företrädare för PLO skulle få framträda inför församlingen på samma sätt som övriga berörda parter i Mellanösternkonflikten gjort. Detta förslag kom aldrig till omröstning, eftersom ett procedurförslag om hänvisning av Lidboms motion till byrån vann majoritet.

Handelsminister Staffan Burenstam-Linder framlade på EFTA:s ministerråds vägnar dess 18:e och 19:e årsrapporter.

Portugals utrikesminister Diogo Freitas do Amaral presenterade ministerkommitténs verksamhetsrapport.

2. Den svenska representationen

Till den 31:a års-sessionen anmälde riksdagen följande valda ombud och suppleanter i församlingen och dess organ.

Ombud:

Bengt Sjönell (c), delegationens ordförande
 Carl Lidbom (s)
 Gösta Bohman (m) till 1979-11-14
 Stig Alemyr (s), delegationens vice ordförande
 Einar Larsson (c)
 Nils Erik Wääg (s)
 Anders Björck (m) från 1979-11-14

Suppleanter

Nils Hörberg (fp)
 Anita Gradin (s)
 Anders Björck (m) till 1979-11-14
 Lennart Pettersson (s)
 Anna Eliasson (c)
 Kurt Hugosson (s)
 Inger Lindquist (m) från 1979-11-14

Ombuden och suppleanterna är fördelade på församlingens fjorton utskott vilka sammanträder i samband med församlingens plenarmöten och även mellan dessa. I utskotten bereds de ärenden som församlingen har att fatta ståndpunkt till. På grundval av utskottens betänkanden och förslag antar den parlamentariska församlingen rekommendationer till ministerkommittén, resolutioner, yttranden eller direktiv. Ett av utskotten, kallat det ständiga utskottet, har fullmakt att besluta på församlingens vägnar under tiden då församlingen icke sammanträder i plenum.

De svenska ombuden och suppleanterna har under verksamhetsperioden varit fördelade på församlingens utskott på följande sätt:

	<i>Ordinarie</i>	<i>Suppleanter</i>
Ständiga utskottet	Alemyr	Bohman ¹
	Gradin	Sjönell
Politiska utskottet	Sjönell	Hörberg
	Lidbom	Gradin
Utskottet för ekonomi och utveckling	Björck	Eliasson
	Alemyr	Pettersson
Social- och hälsovårdsutskottet	Eliasson	Larsson
	Hugosson	Gradin

¹ Ersattes i november av Björck.

Juridiska utskottet	Bohman, ² Lidbom	Larsson Hugosson
Kultur- och utbildningsutskottet	Eliasson Alemyr	Björck Pettersson
Utskottet för vetenskap och teknologi	Sjönell Pettersson	Larsson Wääg
Utskottet för regionplanering och kommunala frågor	Larsson Wääg	Horberg Pettersson
Utskottet för befolknings- och flyktingfrågor	Hörberg Gradin	Eliasson Hugosson
Utskottet för procedurfrågor	Bohman ²	Lidbom
Jordbruksutskottet	Larsson	Lidbom
Utskottet för europeiska icke-medlemsländer	Gradin	Hörberg
Utskottet för förbindelser med de nationella parlamenten och med allmänheten	Björck	Alemyr
Budgetutskottet	Wääg	Bohman ²

Vid majmötet omvaldes Stig Alemyr som ordförande i det ekonomiska utskottet. Anita Gradin valdes till ordförande i utskottet för befolknings- och flyktingfrågor. Lennart Pettersson valdes till förste vice ordförande i utskottet för vetenskap och teknologi.

Flertalet utskott har tillsatt underutskott vilka i många fall är tämligen permanenta år från år medan andra kan utses med anledning av en särskild fråga. Följande svenska delegater har under verksamhetsperioden eller del av den varit ledamöter av sådana underutskott:

Nils Hörberg (suppleant Carl Lidbom) av det politiska utskottets underutskott för läget i Mellanöstern; Stig Alemyr och Anders Björck av det ekonomiska utskottets underutskott för förbindelserna med internationella organisationer; Stig Alemyr ordförande i ekonomiska utskottets underutskott för samarbete mellan länderna i norra och södra Europa; Lennart Pettersson av ekonomiska utskottets underutskott för anordnande av ett kollokvium om internationell skatteflykt; Kurt Hugosson av socialutskottets underutskott för den europeiska balken om social trygghet samt i dess underutskott för den europeiska sociala stadgan; Anna Eliasson av socialutskottets underutskott för frivilligtjänst; Carl Lidbom av juridiska utskottets underutskott för arbetsprogrammet; Kurt Hugosson av juridiska ut-

² Ersattes i november 1979 av Lindquist.

skottets underutskott för havsrätten; Stig Alemyr av kultur- och utbildningsutskottets underutskott för det europeiska kultur- och konstarvet; Anna Eliasson av kultur- och utbildningsutskottets underutskott för ungdom och idrott; Anders Björck av kultur- och utbildningsutskottets underutskott för Unesco och andra internationella organisationer; Lennart Pettersson ordförande i vetenskapsutskottets underutskott för databehandling och telekommunikationer; Bengt Sjönell och Nils Erik Wåag av vetenskapsutskottets underutskott för energi och miljö; Lennart Pettersson av vetenskapsutskottets underutskott för genomförandet av den 5:e parlamentariska konferensen om vetenskap samt i dess blandade kommitté för vetenskapligt samarbete; Anita Gradin av befolkningsutskottets underutskott för internationell migration samt Anita Gradin och Kurt Hugosson av befolkningsutskottets underutskott för demografiska- och utvecklingsproblem.

3. Politiska frågor och frågor som rör europeiska icke-medlemsländer

Europarådsförsamlingens roll i ljuset av det direktvalda Europaparlamentet utgjorde temat för den allmänpolitiska debatten vid *majmötet*. En rapport hade framlagts av huvudrapportören i det politiska utskottet, den schweiziske ledamoten Walther Hofer, demokratiska centerunionen (dok. 431 D). I rapporten omtalades riskerna för att Europarådsförsamlingen skulle kunna komma att förblekna vid framtida jämförelser med Europaparlamentet. Utan att i rapporten ha analyserat varför utvecklingen skulle leda dithän drog Hofer slutsatsen att Europarådsförsamlingens framtida roll borde likna en europeisk senats. Härför kritiserades rapporten i debatten och vid omröstningen om delar av resolutionen uteslöts avsnittet om Europarådsförsamlingen som en senat.

I församlingens resolution (nr 693) uttrycks förhoppningen att församlingen, som enligt stadgan har relativt begränsade rådgivande funktioner, bör få behålla sin handlingsfrihet i syfte att öka dess inflytande. Detta inflytande bör inte enbart kunna göras gällande i Europarådsländerna utan också i en vidare krets. Samtidigt bör församlingens roll kunna utvecklas utöver den som 1949 års stadga förutser. Vidare noteras att många framtida medlemmar i Europaparlamentet inte kommer att vara ledamöter i nationella parlament, vilket kommer att medföra att Europarådsförsamlingen kommer att inta en särställning som forum för nationella parlamentariker, som vill ägna sig åt europeiska politiska frågor.

Församlingen anser att en större differentiering av funktioner och mandat mellan de båda parlamentariska församlingarna i Europa bör kunna underlätta deras framtida relationer. Som medel härför föreslås bl.a. att regelbundna möten skall äga rum mellan presidenterna i de båda församlingarna och mellan utskott i dem. För att ytterligare starka Europarådsförsamlingens roll framförs förslag om att man i framtiden skall kunna hålla

möten ägnade en dialog med icke-europeiska demokratier. Samtidigt bör en dialog öppnas med parlament i andra länder i syfte att förmå icke-medlemsländer att ansluta sig till de Europarådskonventioner, som står öppna även för dem. När det gäller arbetet i Europarådsförsamlingen föreslås en aktivare roll för de politiska grupperna och man uttalar sig för att det i dag vanliga bruket av konsensusbeslut skall överges till förmån för majoritetsbeslut. Detta förutses resultera i livligare debatter vilket i sin tur kan medföra större trovärdighet åt det arbete som nedläggs i församlingen.

Debatten samlade något mer än tjugo talare. Från svensk sida framträdde Bengt Sjönell, som bl. a. framhöll att Europarådets roll sett i ljuset av ett direktvalt Europaparlament endast var *en* utgångspunkt för en analys av församlingens framtida roll. Han drog fram två andra, nämligen Europarådsförsamlingens särskilda roll när det gäller att skydda och utveckla de mänskliga rättigheterna och de demokratiska värdena. Sjönell underströk vikten av att man i församlingsarbetet så långt som möjligt söker koncentrera intresset på ett relativt fåtal frågor. I syfte att stärka Europarådsförsamlingens möjligheter att agera på jämställd fot med Europaparlamentet förordade Sjönell ökade resurser för den parlamentariska församlingens politiska grupper.

Vid höstmötet antogs efter livlig debatt resolutionerna 705 och 706 om *flyktingproblemen i Sydostasien*. En rapport hade framlagts av den schweiziske ledamoten Walther Hofer (dok. 4399). I det resolutionsförslag som bifogats denna rapport och som politiska utskottet gjort till sitt uppmanas Europarådets medlemsregeringar och andra stater att lämna största möjliga humanitära bistånd till de sydostasiatiska flyktingarna både i mottagningläger och i de europeiska länder som beviljat dem asyl. Medlemsländernas regeringar, som utfäst sig att främja de mänskliga rättigheterna, uppmanas att beakta detta i sina ekonomiska och politiska förbindelser med de länder som bryter mot de mänskliga rättigheterna, (resolutionens § 9 b). Något tidigare i resolutionsförslaget uttrycks största bekymmer över de brott mot de mänskliga rättigheterna som begås i Vietnam, Cambodja och Laos.

Anita Gradin vände sig mot denna teknik i resolutionen eftersom den hade karaktären av utpressning. Hon underströk vikten av att man fortsätter att lämna bistånd också till de länder varifrån flyktingarna kommer mot bakgrund av de stora behov man där har i samband med återuppbyggnadsarbetet. Hon framlade tillsammans med flera ledamoter ett ändringsförslag, som syftade till att nämnda § 9 b skulle utgå.

Den norska höyreledamoten Karin Hafstad lade fram ett tilläggsförslag till det redan framlagda resolutionsförslaget. I detta utvecklades behovet av bistånd till Cambodja.

Hafstads tillägg antogs med en avståenderöst (res. 706). Gradins m. fl. ändringsförslag avslogs med röstsiffrorna 30-31-2. Därefter antogs det resolutionsförslag som framlagts av politiska utskottet (nr 705). Därvid

avstod flertalet av de ledamöter som tidigare röstat för Gradins ändringsförslag.

I januari 1979 hade församlingen beslutat att en rapport skulle utarbetas om *läget i Iran*. Då satt shahen fortfarande vid makten och ayatollah Khomeini befann sig i Frankrike. I politiska utskottets rapport (dok. 4398), som framlades vid höstmötet och som utarbetats av den franske socialisten Georges Lemoine, förklarade han att, sedan shahen störtats, många hoppats på återupprättande av frihet, återgång till demokrati, större social rättvisa och en bättre fördelning av bruttonationalprodukten. Detta skulle leda till ökat välbefinnande i Iran. För dagen kvarstod emellertid många farhågor. Riskerna fanns att en ny diktatur skulle växa fram under den islamiska regimen, som syntes vända ryggen åt demokratin. I rapporten erkändes att vissa utrensningar var nödvändiga bl. a. av Savakpersonal, shahens hemliga polis. Ingen kunde kritisera den nya regimen för att den vidtog åtgärder mot denna. Det var emellertid svårt att acceptera attacker på de progressiva krafterna främst inom den politiska vänstern, som hade medverkat till att föra ayatollah till makten.

Mot denna bakgrund fann politiska utskottet det nödvändigt att handla. Det krävdes dels att man fördömde shahens regim, dels att man påminde den nuvarande regimen om de principer för demokrati och mänskliga rättigheter som bär upp Europarådet.

I debatten framträdde flera medlemmar i den turkiska delegationen och förespråkade skrivningar som mera tog fasta på kritik av shahens störtade regim och nedtoning av kritiken mot den nuvarande. De ändringsförslag som framlades i detta syfte avstogs av församlingen. Resolution 712 i frågan antogs med stor majoritet. Ett fåtal nej-röster avgavs.

Politiska utskottet hade beslutat att som ett led i sitt studium av *Mellanösternproblemen* inbjuda den israeliske och egyptiske utrikesministern. Vid höstmötet framträdde utrikesministrarna Moshe Dayan och Boutros Boutros-Ghali. Ordföranden i politiska utskottet meddelade före deras anföranden att den underkommitté som utskottet tillsatt för Mellanösternfrågorna och som besökt Israel och Egypten under sensommaren också hade för avsikt att besöka Jordanien, Syrien och Libanon. Dessutom avsåg man kontakta andra intresserade parter via Arabförbundet.

Den egyptiske utrikesministern framhöll inledningsvis att president Sadats besök i Jerusalem inte var dennes första fredsinitiativ. Ända sedan presidenten tillträtt sitt ämbete hade han strävat i riktning mot försoning och fredlig samexistens. Presidenten hade hela tiden föredragit en kollektiv lösning framför en bilateral och därför hade det varit särskilt viktigt att FN funnits med i bilden. Israel hade, enligt talaren, eftersträvat en motsatt handlingslinje. På egyptisk sida önskade man se en lösning på de egyptisk-israeliska problemen kopplad till en lösning av den palestinska frågan, men på israelisk sida hade man vägrat erkänna ett sådant samband.

Bortsett från de många åsiktsskillnaderna mellan Egypten och Israel

fanns det enligt Boutros-Ghali en panarabisk dimension som komplicerade förhandlingarna. Han syftade på att de flesta arabstaterna intagit en fientlig attityd till Camp David-överenskommelserna. Han menade att det finns en objektiv allians mellan israeliska och arabiska krafter som förkastat avtalet. Dessa krafter hade utifrån diametralt motsatta utgångspunkter fördömt fredsprocessen och sökt isolera Egypten från den övriga arabvärlden. De egyptiska fredssträngningarna hade därför försvarats av Israels vägran att erkänna en palestinsk existens med eget innehåll (a Palestinian entity).

Enligt utrikesminister Boutros-Ghali var därför Egyptens målsättning nu att komma igenom denna dubbla förtroendekris, som äventyrade den fredsprocess som inletts med president Sadats Jerusalemresa. Varje försök mellan Egypten och arabstaterna skulle försvara kontakterna mellan Israel och Egypten och ett närmande mellan Egypten och Israel skulle fördjupa klyftan mellan Egypten och de övriga arabstaterna. Talaren framhöll avslutningsvis att Europa kunde spela en roll på tre områden. För det första genom att trygga palestiniernas rättigheter, för det andra genom att stilla oron hos israelerna och för det tredje genom att undvika att förvärra de arabisk-israeliska åsiktskillnaderna.

Innan han behandlade de pågående fredssträvandena uttryckte Israels utrikesminister uppskattning över de initiativ som tagits i Europarådet till förmån för judarna i Sovjetunionen. Han ansåg också att Europarådets fördömande av terrorism innebar ett exempel för fria människor överallt i världen.

30 års krig, varvat med vapenstillestånd, eld-upphör-överenskommelser, truppatskillnader, FN-observatörer och andra temporära arrangemang, hade tagit en ny vändning i och med djarvt ledarskap hos president Sadat och premiärminister Begin. De hade fått hangiven hjälp från president Carter, konstaterade Moshe Dayan. Fredsavtalet med Egypten skulle ses som ett första steg mot en omfattande fred. Man var från israelisk sida beredd förhandla med samtliga grannar. Han upprepade därför inbjudan till Jordanien, Syrien och Libanon samt till representanter för de palestinaraberna som bor i Judeen, Samarien och Gaza att delta i de pågående förhandlingarna om upprättande av en självstyrande myndighet.

Moshe Dayan uttryckte besvikelse över några europeiska regeringars attityd gentemot fredsprocessen. Det var en besvikelse och förvånande att ett stort antal europeiska regeringar inte välkomnat fredsavtalet. Denna inställning hade främst kommit till uttryck i de Mellanösterndeklarationer som avgivits av EG:s utrikesministrar. I deras då nyligen inför FN avgivna deklaration hade man t. o. m. misslyckats med att kalla det israelisk-egyptiska fredsavtalet vid dess rätta namn. Denna deklaration hade dessutom förtigit PLO:s mord på civila israeler. En sådan utgångspunkt kunde enligt Dayan enbart försvaga ställningen för dem som stöder fredsprocessen. Han uttryckte förhoppningen att Europas fria stater i stället skulle upp-

muntra alla dem som deltar i de svåra förhandlingarna.

Beträffande den självstyrande myndigheten – det administrativa radet – för palestinaraberna nämnde talaren att när detta valts, upprättats och invigts av innevanarna i Judéen, Samarien och Gaza skulle en övergångsperiod om fem år börja. Därefter borde, enligt israelisk uppfattning, nås överenskommelse om slutlig status för områdena och förhandlingar inledas med Jordanien i syfte att ingå ett fredsavtal, som skall fastställa gränserna mellan de båda staterna.

Dayan citerade några delar ur PLO:s stadgar och konstaterade att denna organisations syfte är att utplåna staten Israel. Antydningar om andra målsättningar från PLO:s sida är falska, underströk han.

Den israeliske utrikesministern berörde också flyktingproblemen och ansåg att de problem som gällde dem som är bosatta i Syrien och Libanon (300 000) resp. Jordanien (240 000) inte kan lösas i Judéen, Samarien eller Gaza. I de tre sistnämnda områdena bor 1 200 000 människor inklusive 350 000 flyktingar. Härtill kom att dessa tre områden inte är ekonomiskt självförsörjande. Lösningen på flyktingproblemen borde därför sökas i andra arabländer, särskilt som de flesta av dem har rik tillgång på mark och är glest befolkade.

Avslutningsvis framhöll utrikesminister Dayan att det israeliska folket är övertygat om att andra arabstater småningom kommer att ansluta sig till fredsprocessen. Man väntade att Europa skulle uppmuntra denna process och främja regionalt samarbete samt starta ekonomiska projekt som är av gemensamt intresse för Europa och Mellanöstern. Han tänkte sig en ny form av Marshallplan som skulle föra det europeiska exemplet rörande ekonomiskt samarbete till Mellanöstern.

Efter anförandena svarade de båda utrikesministrarna på 60 skriftliga frågor, som tidigare inlämnats av församlingsledamoterna. På Nils Hörbergs fråga om vad de västeuropeiska staterna kan göra för att stödja de egyptisk-israeliska förhandlingarna svarade den egyptiske utrikesministern att man kunde bistå vid skapandet av en infrastruktur för palestinierna på Västbanken. De europeiska staterna borde mera aktivt bidra till lösningen av Mellanösternproblemen. Boutros-Ghali hade ett intryck av att Europa alltför ofta hade gömt sig bakom Förenta Staterna. Direkt bistånd till palestinierna var nödvändigt och han uppmanade Europa att främja försoning och internationell förståelse i syfte att lösa det palestinska problemet.

På samma fråga räknade den israeliske utrikesministern upp vad Europa inte gjort för att främja en lösning i Mellanöstern. Han hoppades att av ledamoterna i församlingen få stöd för det enda konkreta fredsinitiativ som existerar, nämligen de pågående förhandlingarna. Särskilt viktigt skulle, enligt Dayan, vara att inga nya idéer förs fram om hur problemen skall lösas.

Carl Lidbom ställde frågan till Israels utrikesminister huruvida, i ljuset

av att den israeliska regeringen hade föreslagit en formel för att ge begränsat självstyre åt palestinierna i ockuperade områden, detta självstyre åtminstone skulle göra det möjligt för palestinierna att avbryta Israels konfiskation, expropriation och köp av arabisk mark samt om detta självstyre också skulle gälla palestinierna i Jerusalem. Utrikesminister Dayan förklarade att expropriation och rekvisition av mark inte hör samman. Frågan om expropriation och rekvisition av mark var en kändlig fråga i Israel och den var föremål för domstolsprövning. I Israel försökte man, fortsatte han, att begränsa sig till Genèvekonventionen, dvs. att vidta sådana åtgärder endast när militära behov rättfärdigar dem. Han trodde inte att frågan hade något att skaffa med självstyre. Camp David-avtalet innesluter inte möjligheten av en palestinsk stat, fortsatte han. Avtalet nämnde enbart gränsen mellan två stater, nämligen Israel och Jordanien. Inte något utrymme lämnades för en tredje stat, en palestinsk stat.

Utrikesminister Boutros-Ghali, som också svarade Lidbom, höll med Moshe Dayan om att Camp David-avtalet inte hänvisade till en palestinsk stat men det innehöll inte heller något om att detta skulle vara förbjudet. Enligt Boutros-Ghali var syftet med att förbjuda nya israeliska bosättningar på Västbanken att möjliggöra förhandlingar om framtiden för området. Om Israel accepterade förhandlingsprincipen borde man inte söka påtvinga området förändringar förrän förhandlingarna hade avslutats. Annars fanns det ingen anledning alls att förhandla. Israels agerande gjorde, enligt den egyptiske utrikesministern, palestinsk medverkan i fredsförhandlingarna svårare. Enligt egyptisk uppfattning var palestinierna berättigade till självstyre och en verklig fred skulle vara omöjlig utan en palestinsk stat.

Vid *januarimötet* väckte Carl Lidbom en motion (dok. 4465) om att församlingen skulle *inbjuda en företrädare för PLO att framtrada inför församlingen* som ett led i dess behandling av Mellanöstern-problemen. Av byråns rapport (dok. 4476), som presenterades för församlingen den 28 januari, framgick att byrån tidigare beslutat att till sitt möte den 1 februari 1980, eller senare, uppskjuta behandlingen av en begäran från politiska utskottet till byrån att inbjuda en representant för PLO att framtrada inför församlingen.

Strax före mötets början på eftermiddagen den 28 januari begärde de nederländska kristdemokraterna Joep Mommersteeg och Jan Schoelten att Lidboms motion inte skulle bli föremål för omröstning vid detta tillfälle utan hänvisades till byrån för behandling i samarbete med församlingens ständiga utskott. Georges Margue, kristlig socialist från Luxembourg och talesman för motståndarna till Lidboms motion, framhöll att det var för tidigt under rådande omständigheter i Mellanöstern att inbjuda en representant för PLO. Han ifrågasatte också huruvida det var lämpligt för Europarådet att behandla en konflikt som inte direkt berör Europa. Herr Margue ansåg det riktigt att inbjuda representanter för stater och internationella organisationer men ifrågasatte det lämpliga i att inbjuda en repre-

sentant för PLO. Han hänvisade till terroristaktioner som företrädare för den palestinska saken hade begått i Europa och framhöll, att talesmän för PLO uttalat sig positivt om Sovjetunionens intervention i Afghanistan, en fråga som församlingen strax dessförinnan beslutat att behandla i bråds-kande ordning.

Lidbom motsatte sig att hans motion skulle hänvisas till byrån. Syftet med motionen var att församlingen skulle få möjlighet till en grundlig debatt om Mellanösternfrågorna. Han pekade på att Egypten, Israel, Syrien och Jordanien samt sekreteraren i Arabförbundet redan inbjudits. Det var väsentligt att församlingen tog kännedom om synpunkterna hos alla intresserade och berörda parter i Mellanöstern-konflikten. Han ifrågasatte syftet bakom kravet på en hänvisning av hans motion till byrån, eftersom politiska utskottet och byrån redan hade fördröjt ett beslut i frågan och önskade därför att församlingen själv vid detta tillfälle skulle fatta beslut om att inbjuda en representant för PLO. Stöd för motionen innebar inte något stöd för PLO och församlingen avkrävdes inte heller något beslut om PLO:s krav, metoder och syften. De frågorna skulle man få tillfälle att avhandla i den kommande stora debatten om Mellanöstern. Lidbom underströk att de som röstade för förslaget att remittera motionen till byrån i själva verket inte önskade lyssna till PLO i församlingen. En begäran från Carl Lidboms sida, att omröstningen om Mommersteegs och Scholtens procedurförslag skulle ske genom namnupprop, avslogs av presidenten.

De båda nederländska ledamöternas förslag antogs. Enligt sedvänjan bekantgjordes inte röstresultat, men enligt tillgängliga uppgifter blev resultatet ungefär 75 röster för och 55 emot.

I bråds-kande ordning förde församlingen upp *läget i Afghanistan* på dagordningen för januarimötet. Redan i sitt öppninganförande hade församlingens president, den nederländske liberale ledamoten Hans de Koster, sagt att de förklaringar med vilka man i Pravda rättfärdigat interventionen i Afghanistan nästan var identiska med dem som en annan diktator hade givit innan han i maj 1940 invaderat Nederländerna. På uppdrag av det politiska utskottet hade den franske gaullisten Jacques Baumel utarbetat en rapport (dok. 4485) om läget i Afghanistan. I denna gick han tillbaka till den kommunistiska statskuppen i landet i april 1978 och konstaterade, att den sovjetiska interventionen började redan i mars 1979, då man hade förstört byar och mördat hela bybefolkningar under möten i moskéer. Vid tidpunkten för rapportens justering befann sig enligt Baumel 80 000 sovjetiska soldater i Afghanistan. En redogörelse lämnades för de internationella reaktioner interventionen lett till.

I rapporten granskades också kritiskt *de sovjetiska myndigheternas ingripande mot Dr Andrej Sacharov*.

Med rapporten framlades tre resolutionsförslag; ett om krisen i Afghanistan, ett annat om arresteringen och bortförandet av Dr Andrej Sacharov samt ett om de olympiska spelen i Moskva. Det sistnämnda förslaget hade

också varit föremål för behandling i kultur- och utbildningsutskottet.

I debatten framträdde mer än 70 talare, som samtliga fördömde de sovjetiska myndigheternas ingripande mot Dr Sacharov. Med undantag av en talare fördömdes den sovjetiska interventionen i Afghanistan. Den franske kommunisten Serge Boucheny förklarade att församlingen var selektiv i sin indignation och frågade var denna indignation fanns när Allende mördades i Chile eller när turkarna ockuperade Cypern. Han förklarade att det hade varit bättre om den sovjetiska interventionen hade varit onödig. Nu hade den utgjort ett svar på CIA:s intervention. Om Förenta Staterna drog sig tillbaka från Pakistan skulle Sovjetunionen återgå från Afghanistan. Lady Fleming från Grekland, P.A.S.O.K., framhöll att den turkiska invasionen av Cypern 1973 var ett lika daligt exempel som den i Afghanistan.

Ordföranden i den norska delegationen, socialdemokraten Liv Aasen, förklarade att man inte kunde använda ord starka nog i fördömandet av invasionen i Afghanistan.

Ordföranden i den danska delegationen, socialdemokraten Lasse Budtz, underströk i likhet med flera talare, att den sovjetiska invasionen gjorde det än mer nödvändigt att fortsätta ansträngningarna för avspänning var det än är möjligt. Samtalen om truppereduktioner i Wien måste fortsätta och man måste understryka nödvändigheten av att Salt II-avtalet ratificerades, sade Budtz.

Bengt Sjunell konstaterade att invasionen i Afghanistan var ett flagrant brott mot internationell rätt och ett brott mot FN-stadgan och framhöll att man inte kunde acceptera de förklaringar som Sovjetunionen givit för sin intervention i landet. Han ansåg att den väpnade invasionen hotar att rubba balansen i denna del av världen. Den utgjorde också en fara för internationell fred och säkerhet i världen i övrigt. Det var uppenbarligen nödvändigt i detta sammanhang att understryka att ett litet land har samma rätt som en supermakt att forma sig egen framtid.

Sjunell fäste uppmärksamheten vid de fysiska och psykiska påfrestandena som flyktingarna i området utsattes för. Detta humanitära problem måste, enligt Sjunell, det internationella samfundet söka lösa genom samfällt agerande.

Sett i ett europeiskt sammanhang hotade den sovjetiska invasionen allvarligt utvecklingen mot avspänning mellan de båda supermakterna. Förutsättningarna för att Salt II-avtalet skulle trada i kraft syntes begränsade. Om ratifikation av det avtalet uppskots skulle en paus skapas i förhandlingarna som syftade till avspänning samtidigt som kärnvapenrustningarna i Europa skulle kunna trappas upp. Sjunell pekade också på de svårigheter som samtalen i Wien om truppereduktioner i Europa stod inför och de svårigheter som nedrustningskonferensen i Genève och ESK-uppföljningen i Madrid senare under året kunde möta.

Deportationen av Dr Sacharov visade, enligt Sjönell, att Sovjetunionens intresse för en verklig uppföljning av ESK endast är läpparnas bekännelse. Han ansåg att det nu fanns en omedelbar risk för farlig konfrontation i världspolitiken. De framgångar som uppnåts i försöken att minska spänningen innebar fördelar för alla länder och framsteg i den riktningen fick inte tillåtas avstanna. Trots existerande svårigheter uppmanade han därför stormakterna att fortsätta den processen. Resultatet av denna skulle nämligen tjäna både dem och den övriga världen. Arbetet på nedrustning och arbetet inom ESK var därför av särskild vikt.

I frågan om de olympiska spelen i Moskva förklarade Sjönell att idrottsorganisationerna själva skulle besluta huruvida de önskade delta.

Carl Lidbom betecknade den sovjetiska invasionen av Afghanistan som ett brott som man inte kan urskulda sig. Den var ett bruk av våld som var oförenligt med FN:s stadga och ett flagrant brott mot det afghanistanska folkets rätt till oberoende och territoriell integritet. Den innebar också ett äsidosättande av mänskliga rättigheter. Invasionen hade äventyrat avspänningsprocessen och skapat ett ytterst farligt internationellt läge. Enligt Lidbom hade den brutala aggressionen mot Afghanistan skapat allvarlig oro i andra länder som gränsar till Sovjetunionen, särskilt i Iran och Pakistan, vars gränser kunde hotas. Den ingav osäkerhet om ryssarnas långsiktiga avsikter och satte var försörjning av olja från Mellanöstern i fara. Rör det sig här om en vilja från Sovjetunionens sida att bevara sin styrka i sitt intresseområde eller om ett första steg i en sovjetisk offensiv mot Indiska oceanen och kontroll av Persiska viken, frågade Lidbom. Eftersom vi inte kände svaren på dessa frågor var det viktigt att låta Sovjetunionen förstå att en militär expansionspolitik inte kan tolereras av det internationella samfundet.

Han ansåg att det fanns anledning att glädja sig åt att inte enbart Förenta Staterna och väststaterna utan också tredje världens länder intagit en fast hållning inför läget i Afghanistan. Den resolution som FN:s generalförsamling antagit var otvetydig liksom den som antagits av den islamiska konferensen i Islamabad.

Carl Lidbom ifrågasatte värdet av president Carters initiativ att söka få de olympiska spelen i Moskva bojkottade. Om det gällde att förödmjuka ryssarna och att slå ett slag mot prestigen i Kreml skulle en bojkott kanske kunna visa sig effektiv, men om initiativet avsåg att förmå Sovjetunionen att dra tillbaka sina trupper från Afghanistan betvivlade Lidbom att åtgärden skulle kunna bli framgångsrik. En politik vars syfte är att förödmjuka motståndaren medför uppenbara risker. I vissa kretsar, både i Moskva och i Washington, var man enbart tillfreds med att åter höra det militanta språk som användes under det kalla kriget. Alla de förhoppningar som grundats på avspänningpolitiken, på Helsingforsavtalet, på SALT II-avtalet och på förhandlingarna i Wien om en begränsning av de militära styrkorna i Europa hade snabbt glömts. Det är viktigt att sätta stopp för den sovjetiska

expansionen, fortsatte Lidbom, men i sökandet efter de rätta metoderna fick man inte glömma att ett nytt kallt krig inte kan utmynna i ingenting utan endast i ett krig. Han varnade för att Europa nu är ett potentiellt stort slagfält förberett för kollektivt självmord. Oansvarig bravur skulle därför frammana en katastrof, som vi alla önskade undvika.

Lidbom förmodade att den nuvarande spänningen mellan supermakterna delvis skulle kunna vara resultatet av att deras regeringar är svaga och därför hade en atmosfär skapats i vilken hökar trivs. Så mycket viktigare var det därför för européerna att söka analysera det internationella läget med så stort lugn som möjligt. Det fanns anledning, avslutade han, att uppmuntra och stödja den måttfulla attityd som dittills visats av den franske presidenten och den tyske förbundskanslern.

Flera talare krävde att församlingen skulle uttala sig till förmån för en *bojkott av de olympiska spelen i Moskva* eller att dessa borde flyttas. Andra talare menade att sådana beslut endast borde fattas av idrottsorganisationerna själva. Ordföranden i kulturutskottet, den brittiske labourledamoten John Roper, vädjade till församlingen att inte söka gå för långt i någon riktning, eftersom en enhällig uppfattning i församlingen var bäst skickad att få positiv betydelse.

Församlingen fattade tre beslut. I rekommendation 889 förklarar församlingen att interventionen i Afghanistan innebär ytterligare ett flagrant brott mot principerna om icke bruk av våld, territoriell integritet och icke inblandning i de interna angelägenheterna i andra länder samt mot grundläggande mänskliga rättigheter. De förklaringar som givits av Sovjetunionen i försök att rättfärdiga sin intervention anser församlingen vara helt oacceptabla. Den upprepar sitt stöd för tanken om avspänning och den process som bl. a. ESK:s slutakt ger uttryck för. Samtidigt erinrar församlingen om att principerna om avspänning varken är delbara eller begränsade till vissa geografiska områden samt att Sovjetunionens aggression i Afghanistan inte får leda till ett slut på ansträngningarna för avspänning, vilket skulle kunna skada medlemmarna i den alliansfria rörelsen. Församlingen stöder ministerkommitténs begäran att alla frammande trupper omedelbart och utan villkor helt dras bort från Afghanistan och uppmanar regeringarna i Europarådets medlemsländer att omedelbart vidta åtgärder i samarbete med vederbörande FN-organ i syfte att ge humanitart bistånd åt flyktingar från Afghanistan, vilka lämnat sitt land som ett resultat av den sovjetiska invasionen. Församlingen förklarar sin solidaritet med folket i Afghanistan, vilket bör ha rätt att fritt bestämma sin egen framtid utan inblandning utifrån och understryker att avspänningspolitiken allvarligt sätts i fara så länge en stats suveränitet och oberoende kränks av en av signatärmakterna till Helsingforsakten. Ministerkommittén rekommenderas att uppmana regeringarna i Europarådets medlemsländer att inta en fast hållning till händelserna i Afghanistan i alla internationella fora, särskilt vid uppföljningsmötet i Madrid rörande genomförandet av slutakten

från Helsingfors samt att ge uttryck för aktiv solidaritet med länderna i tredje världen.

I resolution 718 uttrycker församlingen sin indignation över arresteringen av Dr Andrej Sacharov och över de drakoniska åtgärder som sovjetiska myndigheter vidtagit mot honom. Församlingen stöder de uttalanden som presidenten de Koster gjorde den 23 januari 1980 då han sade att denna onda handling kommer att tolkas så att herr Brezjnevs stöd för avspänning, högtidligt försäkrat i Helsingfors och Belgrad, kan ifrågasättas. Församlingen anser att agerandet strider mot Helsingforsakten och sätter avspänningsprocessen i fara. Med beaktande av kapitel 7 i slutakten från Helsingfors, vilket innehåller de juridiska åtaganden som varje signatärmakt gjort mot de andra, uppmanas de sovjetiska myndigheterna att omedelbart släppa Andrej Sacharov och återupprätta hans fullständiga rättigheter.

I resolution 719 om de olympiska spelen har församlingen de oföränderliga moraliska värdena bakom demokrati och idrott i åtanke när den fäster de olympiska kommittéernas uppmärksamhet på allvaret i de händelser som ägt rum i Afghanistan samt den behandling som professor Sacharov utsatts för och uppmanar dem att beakta dessa händelser när de fattar beslut om huruvida de skall delta i de olympiska spelen i Moskva eller i de ceremonier som äger rum där. I sina kontakter med de nationella olympiska kommittéerna och med den internationella olympiska kommittén uppmanas de europeiska regeringarna att strava efter en gemensam ståndpunkt när det gäller de olympiska spelen i Moskva.

Församlingen fortsatte vid januarimötet sin behandling av *läget i Mellanöstern*. Den schweiziske ordföranden i det politiska utskottet, Walter Hofer, förklarade att han var fullständigt medveten om att problemen i Mellanöstern hänger nära samman med palestiniernas öde och att det politiska problemet måste lösas. Han förklarade att politiska utskottet skulle komma att höra en kvalificerad representant för PLO och kritiserade dem som fördömt församlingen för att den vågrade hora PLO. Det var inte fallet enligt Hofer.

Som ett led i behandlingen av Mellanösternproblemen hade församlingen till januarimötet inbjudit Syriens vice premiärminister och utrikesminister, herr Abdel Halim Khaddam, och Jordaniens utrikesminister, herr Marwan Kasim, att framträda inför församlingen. Också en representant för Libanons regering hade inbjudits, men från libanesisk sida anmäldes förhinder.

Syriens utrikesminister beklagade att de arabiska staterna hade blivit straffade för det stöd de givit de allierade i deras kamp mot det ottomanska våldet. Bestraffningen hade bestått i Balfourdeklarationen resp. upprättandet av staten Israel på en del av Palestina. Enligt herr Khaddam hade de arabiska staterna förklarat sig beredda att delta i skapandet av en varaktig fred baserad på följande två förutsättningar. Fullständigt israeliskt tillbakadragande från allt ockuperat arabiskt territorium och erkännande av det

palestinska folkets oförytterliga nationella rättigheter, däribland dess rätt att återvända, att utöva självbestämmande samt att upprätta en oberoende stat. Han kritiserade dem som stödde Camp David-avtalen och det egyptisk-israeliska fredsfördraget för att de inte inser att Israel är aggressivt och hyllar en ideologi baserad på expansion och dominans, att konflikten i området inte enbart gäller förhållandena mellan Egypten och Israel samt att Mellanösternkonflikten inte började 1967.

Den syriska vice premiärministern betecknade president Sadats Jerusalemresa som ett svek. Han förklarade att Syrien hade förkastat Camp David-avtalen och det egyptisk-israeliska fredsavtalet av följande skäl. De stred mot FN:s stadgar och resolutioner och de utgjorde en bilateral lösning mellan Egypten och Israel. De hade förstärkt Israels dominans över Egypten. Vad som uppnåtts i Camp David betydde förintelse av den palestinska saken och en splittring av det palestinska folket. Vidare hade Camp David-politiken ytterligare komplicerat laget i området såtillvida som det tidigare där fanns en arabisk-israelisk konflikt till vilken nu lagts en arabisk-egyptisk. Avtalen var ett steg i förberedelserna för förnyad aggression mot den arabiska nationen. Herr Khaddam konstaterade att den egyptiska regimen brutit mot den arabiska viljan och hänat alla arabiska beslut.

Herr Khaddam besvarade ett trettiotal frågor som ställts av ledamöter i församlingen. Nils Hörberg hade frågat hur länge Syrien var berett att i Libanon hålla en anseelig del av sina militära styrkor, varför de fortfarande var där samt om Syrien ansåg det var tid att avbryta sin militära närvaro, vilket skulle tillåta Libanon att besluta om sin egen framtid utan närvaro av främmande trupper på sitt territorium. Herr Khaddam gav sin regerings syn på varför syriska trupper fanns i Libanon och förklarade att Syrien var berett att dra tillbaka trupperna så snart man hade mottagit en formell begäran härom från den libanesiska regeringen. F. n. stod det emellertid klart, att om de syriska trupperna drogs tillbaka så skulle inbördeskrig omedelbart bryta ut igen. Libanon var en del av den arabiska världen och Syrien hade därför en bröderlig plikt att bistå. Syriens enda målsättning var att bidra till att inbördeskrig i Libanon kunde undvikas.

Jordaniens utrikesminister, herr Kasim, välkomnade inledningsvis att europarådsförsamlingen driver en politik som syftar till fredlig lösning av globala, regionala och subregionala konflikter. Han erinrade om att Mellanöstern sedan 1948 hade bevittnat många freds försök som gått om intet. Han nämnde de försök som gjorts av Folke Bernadotte, Ralph Bunche, Dag Hammarskjöld, U Thant, Gunnar Jarring och Henry Kissinger och slutligen med Camp David-avtalen. Han trodde inte att någon annan region hade blivit föremål för så många försök från tredje parter att lösa en konflikt. Skälet till varför man inte lyckats åstadkomma fred var enligt herr Kasim, att dessa tredje parter inte förmått att handla i linje med vad man kommit fram till i sina förberedande undersökningar.

Enligt utrikesministern måste en lösning på problemen i Mellanöstern bygga på följande väsentliga punkter. Israel måste dra tillbaka sina militära styrkor från alla arabiska områden däribland det arabiska Jerusalem. Man måste erkänna nödvändigheten av att finna en rättvis lösning på den palestinska frågan, inklusive rätt till självbestämmande för det palestinska folket och rätt för detta att upprätta en nationell enhet. I en allomfattande fredsprocess måste alla parter i konflikten delta, också P.L.O.

Den spanske socialisten Luis Yanez-Barnuevo hade på politiska utskottets vägnar till januarimötet utarbetat en rapport (dok. 4477) om situationen för *mänskliga rättigheter i Latinamerika*. I sin introduktion för församlingen ville Yanez-Barnuevo särskilt understryka att utvecklingen under senare år i Dominikanska Republiken, Peru, Ecuador och Bolivia hade varit löftesrik.

Ett 20-tal talare framträdde i debatten. Haldis Havrøy, norsk socialdemokrat, redogjorde i sitt anförande för den verksamhet som en inom Stortinget bildad solidaritetsgrupp med Chile utfört sedan oktober 1977. Den brittiske labourledamoten Phillip Whitehead beklagade att så få ledamöter var närvarande i församlingssalen vid denna debatt särskilt som närmare 70 talare hade framträtt i en debatt tidigare i veckan då laget i Afghanistan avhandlades. Han frågade vem i den franska delegationen som var villig att fördoma den franska regeringens försäljning av 16 Mirageplan till Pinochet-diktaturen i Chile. Han noterade att ingen av de 18 konservativa brittiska ledamöterna var närvarande i församlingen. Han beklagade att dessa inte ville förklara varför den brittiska regeringen ännu sänt en ambassadör till slaktarna i Santiago och varför den brittiska regeringen nyligen beslutat att lägga ned det särskilda programmet för att ta emot latinamerikanska flyktingar i Storbritannien.

I resolution 722 bekräftar församlingen principen att det inte utgör inblandning i ett lands inre angelägenheter när man försvarar mänskliga rättigheter genom att ta upp frågan harom i internationella sammanhang, genom att handla till förmån för samarbete i syfte att uppnå de olika rättigheterna eller genom att uttala sig mot allvarliga och upprepade kränkningar av dessa rättigheter var de än inträffar. Vidare ges uttryck för övertygelsen att det demokratiska Europas deltagande i ansträngningarna i världen att försvara mänskliga rättigheter är en väsentlig del av dess internationella förbindelser. Församlingen är allvarligt oroad inför församlingen av laget för mänskliga rättigheter i Argentina, Chile, Uruguay, Guatemala och Cuba, där varje form av opposition systematiskt slås ned på ett grymt och brutalt sätt genom mord, kidnappning samt fysisk och mental tortyr. Församlingen är bestört över ett stort antal människors försvinnande i sådana länder, däribland många barn, havande kvinnor och utlänningar. I texten ges uttryck för uppfattningen att regeringarna i Chile och Argentina under tackmantel av en slags ekonomisk liberalism bedriver en politik, som utarmar befolkningen till förmån för ett litet antal nationella

och utländska särintressen.

Bland punkterna i resolutionens huvuddel märks att regeringarna i Europarådets medlemsländer uppmanas att upphöra med allt ekonomiskt och militärt bistånd till regeringarna i Argentina, Chile, Guatemala, Uruguay och Paraguay med undantag för direkt humanitärt bistånd till befolkningen i dessa länder samt att göra allt samarbete med Cuba, inklusive ekonomiskt bistånd, beroende av att detta land upphör med att kränka mänskliga rättigheter och upphör med militär intervention i andra länder. Undantag görs för humanitärt bistånd som kommer folket i landet direkt till godo. Medlemsländernas regeringar uppmanas att söka påverka de uppräknade latinamerikanska ländernas regeringar att omedelbart upphöra med sådana påtryckningsmedel som mord, kidnappningar och tortyr. Argentinas regering skall på samma sätt förmås upphäva lagen, som gör det möjligt att dödförklara saknade personer. Regeringarna i medlemsländerna uppmanas att särskilt inom FN verka till förmån för utarbetandet av en internationell konvention, som syftar till inskränkning och avskaffande av bruket att låta personer försvinna samt att definiera den skuld som de för försvinnandena ansvariga har.

Vid januarimötet antogs ett direktiv (nr 390) i vilket församlingen ger sitt politiska utskott och utskottet för migrationsfrågor i uppdrag att år 1980 eller 1981 anordna ett kollokvium rörande läget för mänskliga rättigheter i Latinamerika och därmed sammanhängande flyktingproblem.

4. Ekonomiska frågor — utvecklings-samarbete

Efter gemensam beredning mellan de politiska och ekonomiska utskotten framlades vid *majmötet* en rapport (dok. 4310) rörande Europarådets roll när det gäller utbyggt samarbete mellan länderna i norra och södra Europa. Rapporten hade utarbetats av den portugisiska socialdemokraten Rui Machete och den turkiske folkrepublikanen Besim Üstünel.

Den rekommendation som antogs (nr 861) understryker att otillräcklig ekonomisk och social utveckling i länderna i södra Europa utgör hinder för större politisk stabilitet och enighet mellan Europarådets medlemsstater. Det anses att försvaret av mänskliga rättigheter och demokratiska institutioner kräver större ekonomisk och social rättvisa på hela kontinenten såväl som inom respektive medlemsland. Församlingen stöder Greklands, Portugals och Spaniens medlemsansökningar till EG. Samtidigt ges uttryck för uppfattningen att deras medlemskap i EG inte får leda till nya ekonomiska eller politiska svårigheter för icke-EG-medlemmar. Ministerkommittén rekommenderas att ägna ett särskilt möte på ministernivå åt hithörande frågor. Möjligheten bör övervägas att sammankalla ett särskilt regeringschefsmöte inom Europarådet i syfte att ge ökad slagkraft åt organisationens strävanden till förmån för de minst utvecklade av dess medlemmar. Man förespråkar att medlemsregeringarna skall samordna sin politik i

såväl europeiska som icke-europeiska internationella organ för att därmed främja den ekonomiska och sociala utvecklingen i Europarådets Medelhavsländer. Detta kan ske genom att exempelvis investeringar i dessa länder uppmuntras och genom överföring av teknologi till dem. Bland åtgärder i övrigt föreslås inrättande av ett tekniskt bistandsprogram till förmån för de Sydeuropeiska länderna, varigenom experter kan bistås och kurser kan arrangeras för att möjliggöra ett bättre tillvaratagande av dessa länders egna resurser.

Anita Gradin och Bengt Sjönell framlade sju ändrings- eller tilläggsförslag till resolutionsförslaget (dok. 4310 amendments No 1 to 7). Dessa syftade till att framhäva att social och ekonomisk utveckling i nio länderna också är väsentlig för att större jämställdhet skall uppnås mellan medlemsländerna. Särskilt underströks vikten av framjandet av mänskliga rättigheter och utvecklandet av demokratiska institutioner inom medlemsländerna. I ett särskilt tillägg framhölls att brister på området rörande ekonomisk och social rättvisa aldrig kan få tjäna som ursäkt för att man inte strävar efter att stärka skyddet för mänskliga rättigheter, demokratiska värden och institutioner.

Det i resolutionsförslaget kraftfullt uttalade stödet för Greklands, Spaniens och Portugals medlemsansökningar till EG önskade Gradin och Sjönell få ersatt med att församlingen blott noterade ansökningarna. Det sistnämnda förslaget föll vid omröstningen. Resultatet blev detsamma för deras förslag om att slopa det föreslagna tekniska bistandsprogrammet. Deras motivering härtill var att ett sådant skulle kunna riskera urholka biståndsansträngningarna gentemot länderna i tredje världen. I övrigt antogs de av Gradin och Sjönell framlagda förslagen.

Vid majmotet diskuterades *biståndssamarbetet med u-länderna*. Den nederländske kristdemokraten Joep Mommersteg hade utarbetat en rapport (dok. 4313), som bl. a. fångade upp den debatt som förekommit vid ett möte med OECD:s biståndskommitté DAC i Paris i december 1978. I församlingens resolution (nr 691) utvecklas det inbördes beroendet mellan i-landerna och u-landerna. Som exempel har på nämnts handel, teknologi, råvaruproduktion och fördelningen av den samlade produktionen i världen. Församlingen bekräftar sitt intresse för respekten av civila, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter i alla länder och förklarar att utvecklingsbistånd bör gå hand i hand med bättre atnjutande av mänskliga rättigheter. Församlingen uppmanar alla regeringar att följa upp allmänt accepterade principer i den nya ekonomiska världsordningen, som antogs vid FN:s sjunde extra generalförsamling, särskilt genom att hålla fast vid särskilt angivna utvecklingsmålsättningar, tidtabeller och åtaganden. OECD:s medlemsländer, vilka ännu inte uppnått den överenskomna målsättningen på 0,7% av bruttonationalprodukten i offentligt bistånd, uppmanas att ange en exakt tidpunkt för när så kan ske. Medlemsländerna i OECD uppmanas att öka ansträngningarna för att nå stabila råvarupriser

vid tillräckligt lönsamma nivåer samt att bistå u-länderna i deras ansträngningar att själva förädla sina produkter. De rekommenderas att ge fritt tillträde på sina marknader åt i u-länderna producerade färdigvaror samt att inta en positiv attityd till det arbete som pågår inom FN:s industri- och handelsorgan UNIDO för att skapa en kod för överföring av teknologi till u-länderna. Församlingen understryker vikten av att allmänheten i medlemsländerna inser det växande inbördes beroendet mellan i- och u-länder.

På uppdrag av ekonomiska utskottet hade Anders Björck till majmötet utarbetat en rapport om *luftfartspolitiken i Europa* (dok. 4314).

I den resolution som antogs av församlingen (nr 694), noteras den nya luftfartspolitiken i Förenta Staterna syftande till ökad konkurrens. Församlingen understryker bl. a. nödvändigheten av att skydda de europeiska konsumenterna mot överdriven protektionism till förmån för nationella flygbolag. Flygbolagens samarbetsorganisation IATA uppmanas att ytterligare utveckla sitt multilaterala konsultationssystem rörande biljettpriiser för att öka flexibiliteten och känsligheten för konkurrenskrafterna på marknaden. Man betonar den viktiga roll som den europeiska luftfartskonferensen ECAC kan spela när det gäller att samordna luftfartspolitiken i medlemsländerna och fäster särskild vikt vid att det nära samarbetet mellan Europarådsförsamlingen och ECAC bibehålls.

Europarådsstaterna uppmanas att ta under omprövning det nu använda poolsystemet genom vilket flygbolag har ensamrätt på att betyga vissa sträckor, vilket allvarligt begränsar konkurrensen. Medlemsstaterna uppmanas att ta initiativ till att förenkla och förenhetliga strukturen för start- och landningsavgifter i syfte att göra dem billigare. Större ansträngningar bör göras för att förenhetliga sammansättningen av de nationella flygbolagens flygplansflottor, så att antalet typer begränsas på europeiska ruter genom att koncentrera innehavet till mer ekonomiska och tystare bredbuckiga flygplanstyper och detta med beaktande av den ekonomiska och teknologiska betydelsen av en fungerande europeisk flygindustri. Kombination av charter och reguljärt flyg bör öka på vissa sträckor t. ex. genom att det görs möjligt att boka ett antal charterplatser på reguljära flygningar. Församlingen anser att åtgärder bör vidtas för att göra det lättare för konsumenterna att hållas informerade om existerande prisalternativ så att de kan välja dem som är fördelaktigast.

Vid *minisessionen* i Stockholm i juni behandlade Europarådsförsamlingens ständiga utskott på församlingens vägnar en rapport från det ekonomiska utskottet rörande anordnande av ett *symposium om skatteflykt*. Rapporten (dok. 4372) hade framlagts av Lennart Pettersson. I resolutionen (nr 699) beslutas att ett symposium i dessa frågor skall anordnas i mars 1980 i Strasbourg. Därvid skall särskilt följande ämnen studeras: definition, omfattning och betydelse av internationell skatteflykt resp. undvikande av skatt, åtgärder för att förbättra europeiskt och vidare internationellt samarbete mot skatteflykt samt tillämpningen av Europarådskonventioner på skattefrågor.

I januari 1978 tog Nils Erik Wååg initiativet till att man skulle studera möjligheterna att införa *automatiska kopplingar för järnvägsvagnar* i hela Europa. Vid minisessionen förelåg en rapport från ekonomiska utskottet – rapportör var den brittiske labourledamoten Robin Cook (dok. 4361) – samt ett yttrande från utskottet för vetenskap och teknologi, utarbetat av Nils Erik Wååg (dok. 4367). I den resolution som antogs (nr 697) uppmanas Europarådets medlemsregeringar att införa automatkoppling för järnvägs-vagnar senast 1995.

Vid höstmötet behandlade församlingen den *tjugufjärde och tjugufemte årsrapporten från den europeiska transportministerkonferensen* avseende verksamheten under år 1977 och 1978. Rapporterna (dok. 4282 och 4379) introducerades av transportministerkonferensens ordförande, den jugoslaviske transportministern Ante Zelic.

I resolutionen (nr 704) noterar församlingen att den europeiska transportministerkonferensen skall samordna och främja de aktiviteter som bedrivs inom internationella organisationer, som ägnar sig åt europeiska inlandstransporter. Församlingen anser att konferensen bör intensifiera sitt samarbete med EG, särskilt på områdena rörande järnvägs- och kombinerade transporter, samt med andra berörda internationella organisationer, särskilt den europeiska civila luftfartskonferensen, ECAC. Transportministerkonferensen uppmanas att prioritera utvecklingen av järnvägs- och kanaltransporter, vilka kräver mindre energi än andra transportsätt. Församlingen uttrycker tillfredsställelse över att transportministerkonferensen tagit initiativ i syfte att underlätta för handikappade att röra sig mera fritt.

Europarådsförsamlingens årliga *granskning av OECD:s verksamhet* ägde som vanligt rum under höstmötet. I debatten deltog, förutom församlingsledamöterna, generalsekretären i OECD, Emile van Lennep samt parlamentariker från OECD-länderna Finland, Australien och Canada. Inför debatten hade en huvudrapport framlagts av det ekonomiska utskottet. Rapportör var norrmannen Sverre Stray, høyre, (dok. 4410). Härutöver förelåg rapporter med yttranden från flera andra utskott.

Vid samma tillfälle behandlade församlingen den *sjätte och sjunde rapporten från OECD:s atomenergiorgan* (dok. 4264 och 4386). Inför debatten härom hade en rapport framlagts av utskottet för vetenskap och teknologi med fransmannen Henri Feretti (U.D.F.) som rapportör (dok. 4401).

Tyngdpunkten i van Lenneps anförande kretsade kring tre frågor: nödvändigheten av att minska inflationen såsom en förutsättning för att stärka möjligheterna för ekonomisk tillväxt, nödvändigheten av att komma till rätta med de strukturella hindren för tillväxt och av att upprätthålla ett öppet, marknadsorienterat, ekonomiskt system samt nödvändigheten av att minska den bristande betalningsbalansen och att verka för ökad stabilitet på valutamarknaden. Stray ansåg att den politiskt och socialt mest akuta frågan på det ekonomiska området är arbetslösheten. Han varnade

för att det rådande ekonomiska läget riskerade att öka protektionistiska tendenser i världshandeln.

Församlingen antog en resolution (nr 710) vari OECD:s olika verksamhetsområden kommentteras. Dessutom antogs en resolution på atomenergiområdet (nr 711). Sedan den sistnämnda antagits avgav Nils Hörberg en röstförklaring i vilken han meddelade att han röstat emot resolutionen eftersom i denna sågs att kärnenergi är en nödvändighet.

I egenskap av ordförande i EFTA:s ministerråd presenterade handelsminister Staffan Burenstam-Linder *EFTA:s 18:e och 19:e årsrapporter vid januarimötet*. På uppdrag av utskottet för ekonomi och utveckling hade den franske socialisten Lucien Pignion utarbetat en rapport (dok. 4455) i vilken årsrapporterna kommenterades.

I den resolution (nr 715) som församlingen antog erkänns de positiva bidrag som EFTA sedan sin tillkomst för 20 år sedan lämnat för att avlägsna handelshinder mellan europeiska länder och för att utveckla internationellt ekonomiskt samarbete. Härigenom hade man bidragit till att förbättra den ekonomiska miljön i Europa. Församlingen välkomnar särskilt tillskapandet inom EFTA av en parlamentarikerkommitté, som erbjuder utmärkta möjligheter för diskussion av gemensamt intresse för medlemmarna. Med tillfredsställelse noteras det sätt på vilket det stora frihandelsområdet omfattande 16 europeiska länder fungerar. Församlingen ger uttryck för uppfattningen att frihandel mellan europeiska stater är önskvärd trots de protektionistiska tendenser som kan skönjas i spåren på de ekonomiska svårigheter som alla industriländer möter. Pris- och sysselsättningsproblem, som alla europeiska länder nu erfar kan, enligt församlingen, inte lösas genom protektionism eller genom en minskning av den andel av befolkningen som är i arbete t. ex. genom att återsända migrerande arbetskraft, utan att dessa svårigheter snarare kräver samfälliga insatser för att stimulera ekonomisk aktivitet. Särskild uppmärksamhet vill församlingen fästa vid betydelsen av de ekonomiska förbindelserna mellan EFTA-länderna, som representerar en marknad om 40 miljoner invånare, och EG som utgör en marknad om 260 miljoner invånare. Det noteras att de båda organisationerna är de ömsesidigt viktigaste handelspartnerna för varandra. Församlingen inbjuder EFTA- och EG-ländernas regeringar att samordna sin ekonomiska politik ytterligare i syfte att skapa gemensamma positioner på flera områden. Resolutionen omnämner en rad exempel där detta borde vara möjligt.

Det ekonomiska utskottet hade under lång tid diskuterat ett utkast till en rapport rörande *vissa individuella och allmänna åtgärders betydelse för produktivitet och levnadsstandard*. Rapportör i denna fråga var den brittiske konservative ledamoten Sir Frederic Bennett. En rapport i ärendet hade utarbetats av honom redan till oktobermötet 1979, men efter en intensiv debatt i församlingen den gången återförvisades ärendet till ekonomiska utskottet. I mellantiden hade Sir Frederic i samarbete med några tyska

socialdemokrater låtit omarbeta rapporten i vissa stycken i syfte att åstadkomma en text som skulle kunna omfattas av majoriteten i församlingen.

Rapporten (dok. 4464) utsattes också denna gång för kritik av socialistiska ledamöter. Dessa framhöll att rapportens tema var att kapitalismen är det bästa medlet för att åstadkomma ett rikt samhälle. Rapportören sadades felaktigt utgå från att människan endast motiveras av rent ekonomiska överväganden, när hon i själva verket kan sträva högre och ädlare.

Vid debattens slut förklarade Stig Alemyr att han som socialdemokrat och ordförande i det ekonomiska utskottet, i likhet med majoriteten av socialisterna i utskottet, inte kunde acceptera den politiska filosofi som Sir Frederic givit uttryck för i rapportens förklarande memorandum. Resolutionen däremot behandlade inte denna filosofi. Den tog inte ställning för eller emot något ekonomiskt eller politiskt system. I stället hemställde den blott att OECD skall bedriva undersökningar. Detta var skälet till varför Alemyr kunde acceptera dokumentet.

I den av församlingen antagna resolutionen (nr 716) tar församlingen kännedom om de hypoteser som rapporten arbetat efter, nämligen att för stor statlig inblandning i ekonomin försvagar viljan hos företagare att ta initiativ och därför minskar antalet sysselsättningstillfällen, produktiviteten och levnadsstandarden; att de länder, vars ekonomi och levnadsstandard har gjort störst framsteg under de senaste 30 åren, hur än resultatet av dessa framsteg har fördelats, i allmänhet har varit marknadsekonomier som bygger på fri företagsamhet eller åtminstone respekterar den; samt att en sådan grad av individuell direkt beskattning som av skattebetalarna betraktas som för hög har negativt inflytande på investeringar i produktionen och särskilt påverkar besluten hos unga människor när de planerar för framtiden.

Den franske gaullisten Jean Valleix hade på ekonomiska utskottets vägnar utarbetat en rapport om *effekten av användningen av mikroprocessorer i stor skala* (dok. 4466). I samma ärende hade den brittiske labourledamoten Maurice Miller utarbetat en rapport (dok. 4471) på uppdrag av utskottet för vetenskap och teknologi. Miller antog att nästan 2/3-delar av samtliga yrken på ett eller annat sätt i framtiden skulle komma att påverkas av användningen av mikroprocessorer.

I debatten mottogs de båda rapporterna i huvudsak positivt. Några talare underströk dock särskilt de allvariga sociala konsekvenserna som ett bruk i stor skala av mikroprocessorer sannolikt skulle komma att medföra.

I den enhälligt antagna resolutionen (nr 717) konstaterar församlingen att den ökade användningen av datorer innebär ett teknologiskt framsteg av största vikt som kommer att få avgörande betydelse för ekonomin och sysselsättningen i industriländerna. Man konstaterar vidare att ett stort antal handgrepp som hittills utförts av människan i framtiden kommer att utföras av datorer och programmerad utrustning. Samtidigt uttrycks farhå-

gor för att man genom att ersätta människan med maskiner kommer att kunna förlora ett stort antal arbetstillfällen. Församlingen anser sig emellertid inse att tekniska framsteg är väsentliga om de europeiska ländernas ekonomier skall vidmakthålla sin produktivitet och internationella konkurrenskraft.

Församlingen antar att den snabba expansionen av datorindustrin sannolikt kommer att skapa nya arbetstillfällen både i produktionen av utrustning och komponenter och i databehandlingsindustrin men att aktuella uppskattningar ger vid handen för det första att färre arbetstillfällen kommer att skapas än som förloras som ett resultat av bruk i stor skala av mikroprocessorer i industrin. För det andra kommer en utveckling som kompenserar detta bortfall att inträffa på ett långt senare stadium. Församlingen håller före att bruket i stor skala av mikroprocessorer i framtiden leder till skapande av nya mycket kvalificerade arbetstillfällen och en minskning av energikonsumtionen, vilket i sin tur kommer att bidra till ekonomisk tillväxt.

Församlingen förklarar att det är oacceptabelt att ett stort antal arbetstillfällen snabbt och utan kompensation förloras, särskilt vid en tidpunkt då arbetslösheten redan är hög. Samtidigt vill man undvika att ta avstånd från tekniska framsteg, som kan få betydelse för produktiviteten i de europeiska ländernas ekonomier i förhållande till deras konkurrenter och således också få betydelse för sysselsättningen. Regeringarna i Europarådets medlemsländer inbjuds att utforma program för att komma till rätta med de negativa sociala konsekvenserna av tekniska framsteg, särskilt vid införande av mikroprocessorer i stor skala. En rad områden på vilka sådana program är nödvändiga räknas upp. Ekonomiska utskottet får uppdraget att fortsätta sin undersökning på detta område i syfte att utarbeta ytterligare detaljerade handlingsprogram för att komma till rätta med de problem, som kan väntas följa i spåren på bruket av denna avancerade teknologi.

5. Sociala frågor, hälsovård

Vid *minisessionen* i Stockholm i juni antogs ett yttrande (nr 95) rörande den *europiska sociala stadgan*. I yttrandet beklagas att stadgan inte tillämpas i full utsträckning samt att ministerkommittén inte alltid utnyttjat möjligheten att rikta uppmaningar till stater som anslutit sig till stadgan och som inte uppfyllt sina förpliktelser. Ministerkommittén uppmanas att anmoda flera länder, däribland Sverige, att i full utsträckning leva upp till sina åtaganden enligt stadgan. Vid *minisessionen* hade ständiga utskottet som bakgrundsmaterial en rapport från det sociala utskottet – rapportör var Jean Spautz, kristsocialist från Luxemburg (dok. 4371). Rapporten hämtar sina uppgifter från den kommitté av oavhängiga experter som granskar efterlevnaden av stadgan. Av expertkommitténs rapport framgick att Sverige brustit i ett avseende. Enligt kommittén kunde man nämligen

inte av från Sverige lämnade statistiska uppgifter utläsa huruvida reell likalön för lika arbete finns. I detta avseende led, enligt kommittén, Sveriges statistik av samma svaghet som den som tas fram i andra länder.

Vid minisessionen antogs en rekommendation (nr 873) vari ministerkommittén uppmanas beakta särskilda synpunkter vid översynen av den *europiska socialförsäkringsbalken* och det därtill hörande protokollet. Av den omfattande rapporten från sociala utskottet (dok. 4373) – rapportör var den belgiske kristdemokraten William Verleysen – framgick bl. a. att lagstiftningen i Sverige motsvarar de krav som uppställts i balken.

Sociala utskottet hade till *höstmötet* framlagt två rapporter med anknytning till *det internationella barnåret*. Den ena hade utarbetats av den norska socialdemokraten Haldis Havrøy (dok. 4376) och den andra om barnmisshandel av den brittiska konservativa ledamoten Jill Knight (dok. 4387). Efter en lång debatt och sedan församlingen tagit ställning till tjugoåtta tillägs- eller ändringsförslag antogs en rekommendation (nr 874) i vilken Europarådets ministerkommitté uppmanas att utan dröjsmål utarbeta en *europisk stadga om barnens rättigheter*. Denna bör utformas så att föräldrar ges största möjliga bistånd att axla sitt stora ansvar. I rekommendationen anges de principer som bör vägleda ministerkommittén i dess arbete på denna stadga. Dessa principer rör sålana områden som barnets rättsliga ställning, barnmisshandel och bristande omsorg om barn, prostitution och pornografi, barnarbete, socialt och medicinskt skydd samt särskilda åtgärder för idrotten.

På förslag av sociala utskottet behandlades en rapport (dok. 4375) om flygbuller och önskvärdheten av att allmänheten i större utsträckning får medverka vid beslut rörande flygtrafiken i syfte att minska flygbuller. Rapporten hade utarbetats av den brittiske konservativa ledamoten Cranley Onslow. En rekommendation (nr 875) om *allmänhetens medverkan vid beslut om flygbullerfrågor* antogs.

6. Juridiska frågor

Församlingen kunde efter en långdragen procedurdebatt vid *majmötet* anta den *deklaration om polisen* som förelegat i utkast redan vid januari-mötet under den trettionde sessionen. Rapporten hade utarbetats av Georges Margue, kristsocialist från Luxemburg. Resolutionen (nr 690) uttrycker bl. a. att det är olämpligt att de som kränkt mänskliga rättigheter såsom medlemmar av polisen fortsättningsvis är anställda som poliser. Det fastslås att summariska avrättningar, tortyr och andra former för förnedrande behandling är förbjuden. Församlingen anser att enskilda polismän inte skall lyda order som går ut på att utföra sådana handlingar. Deklarationen innehåller dessutom ett avsnitt som gäller polisens status, utbildning och övriga förhållanden samt en avslutande del om hur polismän skall handla i krig och andra nödsituationer samt vid tillfällen då landet är

ockuperat av främmande makt. Samtidigt med resolutionen antogs en rekommendation (nr 858) vari ministerkommittén uppmanas inbjuda medlemsregeringarna att ge sitt fulla stöd åt deklARATIONEN.

Som ett led i arbetet under FN:s barnår antogs vid *minisessionen* en rekommendation (nr 869) rörande *underhållsbidrag och bidragsförskott*. En rapport i ärendet hade utarbetats av den schweiziska kristdemokraten Josi Meier (dok. 4321). Vid samma tillfälle antog ständiga utskottet på församlingens vägnar en rekommendation (nr 870) vari medlemsländerna uppmanas att i större utsträckning *ratificera Europarådskonventioner*. I ett direktiv (nr 382) i samma ärende ges den parlamentariska församlingens utskott för förbindelser med de nationella parlamenten och allmänheten i uppgift att i sitt arbete söka verka för samma sak. Vid minisessionen antogs dels ett yttrande (nr 94) och en resolution (nr 701) i vilka man godkänner att ett *Europarådets pris för mänskliga rättigheter* institutas.

Vid *höstmötet* förelåg en rapport från det juridiska utskottet – rapportör var den brittiske konservative ledamoten Percy Grieve – rörande *fredligt biläggande av tvister* (dok. 4406).

I rekommendationen (nr 878) uppmanas Europarådets ministerkommitté att i framtiden spela en aktivare roll när det gäller fredligt biläggande av tvister mellan rådets medlemsländer. De stater som har vissa reservationer beträffande skiljedom rekommenderas överväga möjligheten att dra tillbaka dessa reservationer.

Grieve hade på uppdrag av juridiska utskottet utarbetat ytterligare en rapport, nämligen rörande 300-årsminnet av Storbritanniens *Habeas Corpus Act* (dok. 4407). Som *gästtalare* i detta ärende framträdde den brittiske lordkanslern Lord Hailsham of Saint Marylebone. Dennes anförande, som var starkt präglad av naturrättsliga tankegångar, utmynnade i att människorna i sitt beteende styrs av "L-faktorn", där L stod för "love". I den resolution som antogs (nr. 703) uppmanas Europarådets medlemsländer att i sina lagar inarbeta den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna så att denna kan tillämpas direkt av de nationella domstolarna. De medlemsländer som ännu inte gjort detta uppmanas erkänna individuell klagorätt enligt artikel 25 i konventionen och tvingande jurisdiktion inför den europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna enligt artikel 46 i konventionen.

En rapport från juridiska utskottet till höstmötet (dok. 4405) hade utarbetats av den portugisiska centersocialdemokraten Francisco Pires rörande *underlättande av resor mellan Europarådets medlemsländer*. Ministerkommittén rekommenderas (nr 879) bl. a. att påskynda arbetet på att skapa ett enhetligt identitetskort, som kan ersätta pass samt att söka förenhetliga reglerna i medlemsländerna om införande av varor för personligt bruk i linje med de regler härom som utarbetats inom EG.

I enlighet med artikel 38 och 40 i den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter förrättade församlingen vid *januarimötet val av fyra*

ledamöter i den europeiska domstolen för mänskliga rättigheter. Ursprungligen skulle val ha skett av fem ledamöter, men eftersom en av de tre danska kandidaterna avlidit dagen före valet uppskots valet av dansk ledamot till en senare tidpunkt.

För tiden fram till den 29 januari 1989 valdes följande ledamöter: fru Denise Bindschedler-Robert, Schweiz, Brian Walsh, Irland, Thor Wilhjalmsson, Island och Lous Edmond Pettiti, Frankrike.

7. Kultur och utbildning

Joop Voogd, Nederländerna, labour, hade till *majmötet* utarbetat en rapport (dok. 4306) om *filmen och staten*. En rekommendation (nr 862) i ärendet antogs enhälligt av församlingen. Bland flera rekommendationer på det nationella planet märks att ministerkommittén bör låta en kommitté utarbeta riktlinjer för praktiska statliga åtgärder syftande till stimulans av filmproduktionen och till uppmuntran av nya talanger och utbyte av erfarenheter. Dessutom bör riktlinjer utarbetas för selektivt statligt bistånd till kvalitetsproduktion snarare än automatiskt utbetalda bidrag. Skatter och avgifter på film bör stå i relation till palagor som läggs på andra visningar och möjligheterna för samarbete på lika villkor mellan film och television undersökas. På det europeiska planet bör ansträngningar göras för att samordna politiken på hela det audio-visuella området och en studie företas av hur man kan diversifiera filmdistributionen, varvid särskild vikt bör läggas vid filmproduktion i Europa.

En rekommendation (nr 863) om upprättande av en *internationell skola i Strasbourg* antogs enhälligt.

Vid behandlingen av frågan om bevarandet av *den gamla trakajen i Dublin* hade församlingen tillgång till en av den norske ledamoten Jakob Aano, kristelig folkparti, utarbetad rapport (dok. 4335). Församlingen antog en resolution (nr 695) vari vederbörande irländska myndigheter uppmanas att inte tillåta vidare byggnation på stället förrän hela platsen utgrävts samt att ompröva planerna på att bebygga platsen med kontorshus.

Vid *minisessionen* behandlades en rapport från kulturutskottet rörande *industriarkeologi*. Rapporten hade utarbetats av den brittiske labourrepresentanten Andrew Faulds (dok. 4357). Initiativet i resolutionen (nr 872) syftar till att förmå ministerkommittén att inleda ett arbete som i första hand skall resultera i en definition av vad industriarkeologi är och vilka målsättningar man bör ha för sådan verksamhet. I andra hand önskar man få fram en förteckning över vilka fabriker, industrimiljöer och intressanta resultat av industriell verksamhet som är av särskilt intresse att bevara.

Den brittiske konservative ledamoten Lord Duncan-Sandys hade på kulturutskottets uppdrag till *höstmötet* utarbetat en rapport (dok. 4396) rörande *bevarande av det europeiska arkitekturvetet*. I den av församling-

en antagna resolutionen (nr 880) ges uttryck för uppfattningen att Europas oersättliga arkitektur arv fortsätter att hotas av försummelse, förfall, förstörelse och opassande nybyggnation. Visserligen noteras att dessa problem uppmärksammats mer under senare år, men man konstaterar att otillräckliga åtgärder vidtagits. Därför uppmanar församlingen ministerkommittén att inbjuda medlemsregeringarna att vidta effektivare åtgärder för att tillämpa principerna i den år 1975 antagna europeiska stadgan om arkitektur arvet. Särskilt framhävs vikten av att förteckningar upprättas i medlemsländerna över vilka byggnader i städer och på landsbygden som är av särskilt intresse i detta sammanhang. Ett stort antal exempel anförs på vilka områden regeringarna bör tillse att det allmänna ges möjlighet att inskrida för att stoppa oönskade åtgärder, som riskerar att förfuska arvet. Samtidigt antogs tre resolutioner vilka behandlar de nationella parlamentens roll i värden av arkitektur arvet (nr 707), lokala och regionala myndigheters roll (nr. 708) samt andra oberoende organisationers roll på detta område (nr. 709).

Ett närbesläktat ämne var föremål för en rapport från kulturkommittén, nämligen *arkitektur arvet från landsbygden*. Rapporten (dok. 4421) hade utarbetats av den tyske socialdemokraten Olaf Schwenke. I resolutionen (nr. 881) noteras att intresset för arkitektur arvet från landsbygden inte ökat lika starkt som det som omfattat arvet i städerna. Församlingen anser att bevarandet av den historiska miljön på landsbygden är väsentligt om landsbygdsbefolkningen skall få möjlighet att utveckla sina särskilda sociala och kulturella värden. För att öka möjligheterna härtill uppmanas ministerkommitténs underkommitté för regionplanering att låta sina aktiviteter till förmån för arkitektur arvet i städerna under 1980 följas av liknande aktiviteter till förmån för ett återupplivande av bylivet.

8. Vetenskap och teknologi

I brådskande ordning hade på dagordningen för *maj-mötet* inskrivits frågan om *prognoser för jordbävningar*. En rapport i frågan hade utarbetats av den nederländske kristdemokraten Pam Cornelissen (dok. 4332). I denna lämnades bl. a. en redogörelse för vad som framkommit vid ett seminarium, som anordnats av Europarådet och den europeiska rymdorganisationen ESA i Strasbourg den 5–7 mars 1979. I den enhälligt antagna resolutionen (nr. 864) uppmanas ministerkommittén att i sin tur uppmana medlemsregeringarna att stödja de förslag som framfördes vid seminariet.

På våren 1978 ägde i Strasbourg rum en rundabordskonferens om *datoranvändning i parlamentsarbete*. Inför *minisessionen* hade utskottet för vetenskap och teknologi låtit Lennart Pettersson utarbeta en rapport (dok. 4312) som skildrade vad som förevarit vid konferensen och som dessutom drog ut konsekvenserna därav för Europarådets medlemsparlament. I den resolution som ständiga utskottet antog (nr 696) ges uttryck för uppfatt-

ningen att datasystem i ökad utsträckning bör göras tillgängliga för nationella parlament och de europeiska parlamentariska församlingarna. Bl. a. önskar man se möjligheter för parlamenten att få tillgång till de databanker som EG förfogar över. Syftet med denna parlamentens inmarsch i dataåldern är att öka tillgången på information om förhållandena i andra länder.

I en rekommendation (nr 866) som antogs vid samma tillfälle om *integritetsskydd vid databehandling* uppmanas ministerkommittén att snart fullborda arbetet på konventionsutkastet rörande dataskydd samt att öppna möjligheten för icke-europeiska stater att ansluta sig till den. Dessutom uppmanas medlemsländer, som ännu inte vidtagit lagstiftningsåtgärder på området, att göra detta i överensstämmelse med de riktlinjer som redan utarbetats inom Europarådet.

Europarådsförsamlingen hade den 18 och 19 december 1979 anordnat en offentlig hearing i Bryssel om *snabba brydreaktorer*. Den tyske kristdemokraten Christian Lenzler hade på sitt utskotts vägnar till *januarimötet* utarbetat en rapport i vilken han redogjorde för resultatet av hearingen i Bryssel (dok. 4473). Av rapporten och Lenzlers introduktion av densamma framgick att snabba brydreaktorer utgör det mest ekonomiska sättet för att producera kärnenergi. De erbjöd den bästa metoden för att möta de krav på elektricitet som världen kommer att ställa under århundraden framåt. Han framhöll att avfall i form av uran och plutonium, som genererades av andra reaktorer, kunde användas i brydreaktorer. På grund av sitt ekonomiska bruk av bränsle skulle de bidra till en stabilisering av energipriserna i världen och de skulle också garantera att uran blev tillgängligt för andra syften. Han gav uttryck för uppfattningen att dessa reaktorer i allmänhet är mycket säkra. T. o. m. i det hypotetiska fallet att en stor spricka skulle uppstå skulle utflöde av fissionsmaterial kunna undvikas. Tester som hade utförts i Förenta Staterna, Frankrike, Storbritannien och Sovjetunionen hade inneburit förbättringar av brydsystemet. Han ansåg att de höga säkerhetskraven i dessa system skulle förhindra att sådana reaktorer skulle komma att utgöra ett hot mot miljön. Vad angick möjligheterna att göra militärt bruk av plutonium från kommersiella reaktorer sade han att detta var ett i grunden politiskt problem.

Flera talare, däribland tyska, nederländska och schweiziska, kritiserade rapporten. Den nederländske ledamoten Martin Konings, labour, förklarade att man av rapporten klart kunde sluta sig till att den starka industrilobbyn till förmån för kärnenergi hade haft ett avgörande inflytande på dess utformning.

Einar Larsson uttryckte förvåning över att rapporten ställde sig positiv till brydreaktorer, särskilt som man i Europa och i världen i övrigt börjat ifrågasätta bruket av kärnenergi i allmänhet och snabba brydreaktorer i synnerhet. Han förklarade att komplexiteten i kärnenergiteknologin hade visats klart i Harrisburgolyckan. Särskilt hade Harrisburg demonstrerat i vilken utsträckning bruket av kärnkraft är avhängigt av mänsklig ofelbarhet.

Det vore, enligt Larsson, mycket olämpligt om Europarådets parlamentariska församling skulle anta det resolutionsförslag som framlades med rapporten. I stället borde församlingen rekommendera medlemslanderna att utveckla alternativa teknologier och stimulera bruket av förnyelsebara energikällor. Ju snabbare alternativa teknologier togs i bruk, desto snabbare skulle man bli oberoende av inte bara den osäkra tillförseln av olja utan också kärnenergi baserad produktion av elektricitet, som mer och mer visat sig vara förenad med stora och olösta säkerhetsrisker. Dessutom var det sannolikt att kärnkraft skulle visa sig vara en ekonomisk felsatsning när man beaktar alla de kostnader, som kärnenergi entusiasterna önskade låta framtida generationer betala.

Einar Larsson redogjorde därefter för folkomröstningen i Sverige den 23 mars och vilka åtgärder man bör vidta om nejalternativet skulle vinna majoritet i denna.

Han kritiserade det föreliggande resolutionsförslaget för att tita på ett lögonenfallande sätt när det gäller de stora risker man loper för ytterligare spridning av kärnvapen om man utnyttjar bridteknologin – risker som ligger i möjligheten att använda avfallet från den processen nästan direkt vid framställning av kärnvapen. Dessutom teg resolutionen när det gäller nödvändigheten av att utveckla en fullständigt ny generation säkerhetsåtgärder innan aktivt bruk av bridreaktorer borde kunna planeras.

Är det riktigt att anta en resolution, som uppenbarligen inspirerats av kärnkraftsindustrins intressen och som ägnar liten uppmärksamhet åt den genuina och rättmätiga fruktan som allmänheten känner? Är det riktigt att rekommendera en teknologi vars avfall måste lagras i ortonen i containern och bassänger, som ännu inte konstruerats, och sedan transportera avfallet från dessa bassänger på transportmedel, som ännu inte uppfunnits till platser, som ännu inte upptäckts, för att där gömmas i tusentals år undan generationer, som ännu inte fötts och till vilka vi måste överlämna ansvaret för att finna lösningar på de problem vi har lamnat olösta, frågade Einar Larsson. Han uppmanade alla dem, som för ett ögonblick, beaktar det arv som vi skall lämna våra barn, att rösta mot resolutionsutkastet.

Kurt Hugosson förklarade att resolutionsutkastet och rapporten skulle kunna betraktas som försiktigt utformade dokument, eftersom de behandlade säkerhetssystemen och den information som är nödvändig till allmänheten rörande bridreaktorer. Han ansåg emellertid att utgångspunkterna för rapporten och resolutionen var felaktiga, eftersom resolutionen synes ta för givet att snabba bridreaktorer representerar en positiv teknologisk utveckling. Han uttryckte för egen del starka reservationer och var medveten om att andra gjorde detsamma. Utan varje tvekan måste dessa för det första förses med en helt ny generation av säkerhetssystem för att kunna tillåtas tas i bruk. Den aspekten borde enligt Hugosson ha utvecklats grundligare i Lenzers rapport. För det andra skulle bridreaktorer med säkerhet medföra ökad hantering av plutonium. I vår oroliga tid behöves

ingen särskilt livlig fantasi för att förstå att riskerna ökar för att plutoniumavfall skulle kunna hamna i händerna på dem som vill använda det för att kärnvapenrusta. Den risken var oacceptabel för Kurt Hugosson och för alla partier som representeras i den svenska riksdagen, förklarade han.

Således var utgångspunkten i resolutionsutkastet felaktig eftersom man i detta ställer sig positiv i allmänhet till vidareutveckling av brikteknologin vid en tidpunkt när kärnenergi av varje slag ifrågasätts av fler och fler människor som är genuint och rättmätigt ängsliga inför de risker den medför. Därför uppmanade han församlingen att rösta mot resolutionsförslaget.

Den omfattande resolutionen (nr 720) i ärendet antogs med mycket knapp majoritet. Lenzers rapport innehöll också ett utkast till en rekommendation riktad till ministerkommittén. I denna förespråkades vissa utbildningsåtgärder rörande joniserande strålning m. m. Rekommendationen antogs inte av församlingen eftersom den inte samlade erforderlig 2/3 majoritet.

Den danske socialdemokraten Karl Holst hade på uppdrag av utskottet för vetenskap och teknologi till januari-mötet utarbetat en rapport (dok. 4472) om *datorisering och skydd av mänskliga rättigheter*. Av rapporten och introduktionen av denna framgick att man i många länder fruktar följderna av en fullständig frihet för datorisering. Han hänvisade till den stora spridningen av små datorer och den mångfald uppgifter om enskilda individer som lagras i dessa. Han konstaterade att sju medlemsländer, däribland Sverige, nu hade antagit lagar på detta område. Samtidigt underströk han vikten av handling också på det internationella planet. Europarådet hade tagit initiativet till ett förenhetligande av nationella åtgärder och hade utarbetat ett utkast till en konvention med grundläggande principer för skydd vid databehandling. Det samarbete som bedrivits mellan EG och Europarådet vid utarbetandet av konventionen hade utgjort ett gott exempel på konstruktivt samarbete. Han beklagade därför det beslut som det nyvalda Europaparlamentet hade fattat för att påskynda utarbetandet av EG-direktiv för dataskydd och han hoppades att Europarådsförsamlingens ledamöter skulle verka för undanröjande av de missförstånd som uppstått med Europaparlamentet.

Den resolution som församlingen antog, (nr 721), ger uttryck för övertygelsen att den snabba tekniska utvecklingen borde åtföljas av effektiva nationella och internationella lagstiftningsåtgärder till skydd för den enskilda medborgarens rättigheter och intressen, särskilt rätten till privatliv i enlighet med artikel 8 i den europeiska konventionen om mänskliga rättigheter. Församlingen välkomnar de snabba framsteg som gjorts inom Europarådet när det gäller att utarbeta en konvention för skydd av enskilda mot automatisk behandling av persondata.

De nationella parlament, som ännu inte vidtagit lagstiftningsåtgärder på detta område, uppmanas i enlighet med församlingens rekommendation

866 från år 1979 att lagstifta om dataskydd i enlighet med de principer som definierats av Europarådet. Sådana lagstiftningsåtgärder, framhåller församlingen, kommer att underlätta det slutliga antagandet av konventionen samt att den snabbt träder i kraft.

I ett samtidigt antaget direktiv (nr 389) ger församlingen sitt juridiska utskott och utskottet för vetenskap och teknologi i uppdrag att ytterligare studera skyddet av individuella rättigheter i ljuset av utvecklingen på databehandlingsområdet samt att rapportera till församlingen i dessa frågor i framtiden.

9. Regionplanering och kommunala myndigheter – miljövard

Vid *minisessionen* förelåg en rapport från regionalutskottet rörande *långväga luftburna föroreningar* (dok. 4368). Den hade utarbetats av den norske socialdemokraten Odd Lien. Ständiga utskottet antog en resolution (nr 867) i vilken man hänvisar till princip 21 i Stockholmsdeklarationen från FN:s miljövardskonferens. I denna sags staterna bära ansvaret för att aktiviteter inom områden över vilka de har jurisdiktion eller kontroll inte skadar miljön i andra stater eller områden utom nationell jurisdiktion. Man erinrar i resolutionen om det arbete som nedlagts på detta område inom den europeiska säkerhets- och samarbetskonferensen (ESK) och OECD. På Europarådsförsamlingens vägnar välkomnas att FN:s ekonomiska kommission för Europa (ECE) tidigare under året antagit en konventionstext rörande luftburna föroreningar och anser att denna utgör ett första steg mot minskade föroreningar av detta slag. Ministerkommittén uppmanas att inbjuda medlemsregeringarna att underteckna konventionen och att snarast låta ratificera den. Dessutom uppmanas de att inom ramen för denna konvention snarast utarbeta planer för hur man skall minska föroreningar förorsakade av svavel.

På förslag av regionalutskottet antogs vid *höstmötet* en rekommendation (nr 882) om *vattenförorening i Rhens avrinningsområde*.

Redan 1966 togs i den parlamentariska församlingen initiativ till utarbetandet av en ramkonvention för *samarbete över nationsgränserna mellan kommunala och regionala myndigheter*. Vid höstmötet beklagade den av regionalutskottet utsedde rapportören, den tyske socialdemokraten Karl Ahrens, att det tagit så många år att få fram en konventionstext. Av Ahrens rapport (dok. 4402) och introduktionen av denna framgick att den nu framlagda konventionstexten inte hade blivit så omfattande som man ursprungligen hoppats skulle bli fallet. Som ett exempel vart efterföljld nämndes det samarbete mellan de nordiska staterna som också på detta område utvecklats inom Nordiska rådet.

I församlingens yttrande över texten till ramkonventionen (nr 96) begärs att ministerkommittén skall öppna konventionen för undertecknande före utgången av år 1979 och att medlemsländerna skall påskynda ratifikations-

proceduren. Vidare uppmanas ministerkommittén att se till att från 1980 information delges berörda kommuner och regionala organ om samarbete över gränserna i enlighet med konventionens bestämmelser.

Ordföranden i *den europeiska konferensen mellan lokala och regionala myndigheter* översände i november 1979 texterna till de resolutioner som konferensens 14:e möte hade antagit den 16–18 oktober 1979 i Strasbourg. Den österrikiske socialdemokraten Johann Windsteig hade på sitt utskotts vägnar utarbetat en rapport till *januarimötet* (dok. 4470).

Bortsett från specialkommentarer till varje resolution som antagits av konferensen uttalar församlingen i sitt yttrande (nr 97) bl. a. följande synpunkter. Den anser att deltagarländernas delegationer skall utses av nationella sammanslutningar av lokala och regionala myndigheter och att regeringar endast skall medverka när det gäller att åstadkomma rättvis balans mellan representanter för lokala myndigheter resp. regionala samt en geografisk fördelning bland medlemmarna i de nationella delegationerna. Församlingen uttrycker bekymmer över den ökade faran för att konferensens arbete och Europarådsförsamlingens aktiviteter dubblerar varandra. Utskotten i de båda organen uppmuntras att aktivare samordna sina arbetsprogram som rör lokala och regionala myndigheter.

Den brittiske labourledamoten, Peter Hardy, hade på utskottets uppdrag till januarimötet utarbetat en rapport (dok. 4463) om *den tredje europeiska miljövärdskonferensen*, som ägde rum i Bern den 19–21 september 1979. I den rekommendation som församlingen antog (nr 888) välkomnas att 18 medlemsstater, Finland och EG då undertecknade den europeiska konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter och deras naturliga miljöer. Särskild vikt vill man ge skyddet av flyttande djurarter. Ministerkommittén uppmanas bl. a. att vidta nödvändiga åtgärder för att göra det möjligt för en eller två församlingsledamöter att delta i det arbete som miljöministerkonferensens interimskommitté skall utföra. Europarådsländernas regeringar uppmanas att påskynda ratifikationen av konventionen. Församlingen rekommenderar att den europeiska miljöministerkonferensen möts lika ofta i framtiden som hittills.

10. Befolknings- och flyktingfrågor

Utskottets för befolknings- och flyktingfrågor rapport till *majmötet* (dok. 4262) hade framlagts av den brittiske konservative ledamoten Toby Jessel. Den behandlade *betydelsen av demografiska förändringar för social- och migrationspolitiken*. I församlingens enhälligt antagna rekommendation (nr 865) behandlas de låga reproduktionstalen i flertalet av Europarådets medlemsländer och de relativt höga talen i ett fåtal. Ministerkommittén rekommenderas att inbjuda medlemsländerna att bedriva en medveten befolkningspolitik och bl. a. se till att allmänheten görs medveten om den rådande demografiska situationen och dess implikationer. Särskilda

åtgärder förespråkas i länder med låga respektive höga reproduktionstal. Åtgärder bör vidtas för att tillförsäkra alla anställda, vare sig de är invandrare eller redan medborgare i landet, lika lön, arbetsvillkor och social status.

I debatten gjorde Anita Gradin ett inlägg i vilket hon bl. a. förklarade att om obalans råder i befolkningsutvecklingen tyder detta på att något är fel i samhället. Gradin framhöll att kvinnans roll kommit att förändras i det att hon gjort sitt inträde på arbetsmarknaden. Mannens roll har däremot förblivit i stort sett densamma. En möjlighet att förändra också mannens roll samtidigt som man ökade antalet födselar vore att, särskilt i tider av stor arbetslöshet, förkorta arbetsdagen så att kvinnor och män kunde gå hem tidigare. Gradin förklarade att invandring visserligen kan skapa problem men man fick inte bortse från att denna har positiva följder för såväl det kulturella och sociala som det ekonomiska livet i det mottagande samhället. I detta sammanhang är det viktigt att invandrarna inte bara får möjlighet att leva ett rikt liv i sina nya samhällen utan att de försäkras möjligheten att bevara kontakten med den miljö de lämnat.

Vid *minisessionen* togs frågan om *saknade politiska fångar i Chile* upp på rekommendation av utskottet för befolknings- och flyktingfrågor. Dess rapport, som utarbetats av den portugisiska socialdemokraten José Angelo Correia (dok. 4322) och som introducerades av Anita Gradin pekade på den behandling som Chile-frågan fått i Europarådet sedan 1973. I huvudsak har man fokuserat på flyktingproblem. Mot bakgrund av rapporten från FN:s särskilda undersökningskommission rörande förhållandena i Chile behandlade Correias rapport de svarigheter som drabbat de 1 000–2 000 försvunna politiska fångarna och deras anhöriga. I den rekommendation (nr 868) som ständiga utskottet antog på församlingens vägnar uppmanas ministerkommittén att inbjuda medlemsregeringarna att stödja det internationella arbete som bedrivs för att undersöka vad som hänt de försvunna. Medlemsregeringarna anmodas att i skarpast möjliga ordalag uppmana chilenska myndigheter att frige alla politiska fångar samt att lämna information om vad som hänt de försvunna. Medlemsregeringarna uppmanas att bidra till FN:s frivilliga fond för humanitärt, juridiskt och finansiellt bistånd till chilenska fångar, flyktingar och deras familjer. I ett vid samma tillfälle antaget direktiv (nr 381) ges församlingspresidenten i uppdrag att informera de chilenska myndigheterna om församlingens djupa oro över vad som hänt de politiska fångarna i Chile och särskilt dem som försvunnit. Därvid skall understrykas den rätt som deras familjer har att bli underrättade om familjemedlemmarnas öden sedan de arresterats av säkerhetsstyrkorna.

Efter framställning från migrationsutskottet tog man vid *minisessionen* i brådskande ordning upp frågan om *laget för flyktingarna i Sydostasien*. En rapport i ärendet hade utarbetats av den norska ledamoten Karin Hafstad, høyre, (dok. 4381). En livlig debatt utspänn sig i ständiga utskottet. Sar-

skilt rörde denna huruvida man i resolutionen skulle uttrycka oro för att brott mot de mänskliga rättigheterna begås i Vietnam, Cambodja och Laos. I rapportens resolutionsutkast saknades ett sådant uttalande. I den resolution, som antogs (nr 698) kom ett uttalande härom att ingå, vilket ledde till att ett stort antal ledamöter avstod vid omröstningen om resolutionen. Denna innehåller i övrigt bl. a. uppmaning till Europarådets medlemsländer att vidta åtgärder på nationell nivå för att ta emot fler flyktingar från Sydostasien, öka biståndet via FN:s flyktingkommissarie samt bidra till en lösning av flyktingproblemen i den delen av världen.

Som brådskande ärende hade vid *höstmötets* inledning inskrivits frågan om *samarbete för återuppbyggnad av Nicaragua*. I en rapport (dok. 4397), som utarbetats av Anita Gradin på uppdrag av utskottet för befolknings- och flyktingfrågor, underströks det stora behovet av skyndsamt bistånd till Nicaragua. I sin introduktion av rapporten pekade hon särskilt på det program som man prioriterade i Nicaragua och som går ut på att förmå nicaraguaner som vistats utomlands att återvända hem. Det rör sig särskilt om yrkeskunniga människor. Hon underströk vikten av att Europarådets medlemsländer reagerar positivt på de appeller som den europeiska flyktingorganisationen ICEM efter hänvändelse från regeringen i Nicaragua riktat till Europarådet.

I den rekommendation som antogs (nr 877) uppmanas ministerkommittén att inbjuda medlemsregeringarna att snabbt bidra till ICEM:s program. I ett samtidigt antaget direktiv (nr 384) anmodas församlingspresidenten rikta en enahanda vädjan till Europarådets medlemsregeringar.

Utskottet för befolknings- och flyktingfrågor hade till *januärmötet* lagt fram en rapport om *Europarådets särskilde representant för flyktingfrågor*. Rapporten hade på uppdrag av utskottet utarbetats av den belgiske socialisten Claude Déjardin (dok. 4456). I debatten uttryckte samtliga talare stor uppskattning över det arbete som den i mars 1979 avlidne fransmannen Pierre Schneiter sedan 26 år nedlagt såsom Europarådets särskilde representant för flyktingfrågor. Några talare ville samtidigt ifrågasätta om det var lämpligt att man för flykting- och befolkningsfrågor återbesatte posten som särskild representant, särskilt som detta inte förekommer på andra områden inom Europarådets arbete. Den schweiziske kristdemokraten Jean Wilhelm, vice ordförande i migrationsutskottet, ville gå så långt att återremittera ärendet till utskottet. Hans senkomna procedurförslag möttes med stor ovilja och församlingen avslög det.

I den rekommendation (nr 714) som församlingen antog med stor majoritet, men med några nej- resp. avstående röster, förklarar den att uppgiften som Europarådets särskilde representant för flyktingfrågor och överbefolkning bör bibehållas. Därvid kan hans uppgifter utvidgas att också omfatta det intensifierade samarbetet mellan länderna i Nord- och Syd-europa. Den särskilde representanten bör vara ansvarig för samordningen av samtliga de aktiviteter som organ inom Europarådet bedriver på flyk-

ting- och migrationsområdena. Det framhålls att han bör avlönas i enlighet med sitt ansvar och de stora arbetsuppgifter han får. Han bör också åtnjuta politisk prestige, ha personlig resning och de förbindelser som är nödvändiga för att kunna utföra sina uppdrag. Församlingen anser att mandatet för den särskilde representanten bör fastställas vid den europeiska migrationsministerkonferensen i Strasbourg i maj 1980 samt att den parlamentariska församlingen skall göras delaktig i beslut som rör tillsättandet av och uppgifterna för den särskilde representanten.

11. Jordbruk

Efter en kortare debatt antog församlingen vid *majmötet* en resolution (nr. 692) med anledning av *FAO:s tionde tvåårsrapport*. I debatten framträdde också FAO:s generalsekreterare Edouard Saouma och redogjorde för de aktiviteter som utvecklas inom FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation. Bland rekommendationerna i resolutionen märks att medlemsregeringarna bör stödja tillskapandet av ett internationellt spannmålsavtal, stödja u-länderna i deras ansträngningar att tillgodogöra sig de levande resurserna i havet i den exklusiva ekonomiska zonen samt öka sitt offentliga bistånd till u-länderna till 0,7% av bruttonationalprodukten.

Vid majmötet antog församlingen enhälligt en rekommendation (no. 859) rörande *landanvändning*. En rapport (dok. 4315) hade utarbetats av den irländske ledamoten Patrick Hegarty (Fine Gael). I rekommendationen understryker församlingen att det är väsentligt att utveckla strategier för att aktivera världens tillgångar av jordar för livsmedelsproduktion. Man ger också uttryck för uppfattningen att land bör användas under hänsynstagande till sin kapacitet, lämplighet och samhällets behov och inte uteslutande göras till föremål för marknadskrafternas spel. Man bör utveckla ett internationellt klassifikationssystem, som medger att objektiva kriterier skapas för att på rationella grunder planera för framtida landanvändning. De områden som är bäst lämpade för olika slags jordbruks- resp. skogsbruksproduktion bör identifieras. Det framhålls att land skall vara tillgängligt för yngre lantbrukare. Därigenom undviks att jord alltför ofta inköps som investering eller skydd mot inflation av finansinstitut som har mindre intresse av att främja jordbruket.

Einar Larsson lämnade en redogörelse för förhållandena i Sverige. Därvid pekade han bl. a. på vissa tendenser under de båda senaste årtiondena då en viss skillnad kunnat förmärkas mellan dem som äger jorden och dem som aktivt brukar den. Han förmodade att den utveckling vi ser i dag kan leda till att kanske ännu hårdare styråtgärder från samhällets sida måste till för att inte landanvändningen skall regleras enbart av kortsiktiga industriella intressen eller intressen som blott ser till rationaliseringsmöjligheter. Om man nämligen driver rationaliseringssträvandena för långt riskerar man att gå miste om särskilda livskvaliteter, vilka inte främjas av att människan ersätts av maskiner.

På basis av en rapport (dok. 4309), utarbetad av den franske ledamoten Emile Bizet, antog församlingen enhälligt en rekommendation (nr. 860) om *faran av den stora ökningen i antalet husdjur*. Denna ökning konstateras öka riskerna för spridning av sjukdomar och åstadkomma en försämring av de hygieniska förhållandena för människan.

Den brittiske labourledamoten Peter Hardy hade till *minisessionen* fått jordbruksutskottets uppdrag att utarbeta en rapport om *skogsbruket i Europa*. Bland huvudpunkter i den resolution som antogs (nr. 700) märks en uppmaning till medlemsländerna att söka höja självförsörjningsgraden av skogsråvaror samt att minska det stora svinnet i skogsbruket och skogsindustrin.

Den spanske senatoren Carlos Calatayud, demokratiska centerunionen, och den nederländske liberale senatoren Johan Schlingemann hade till *januarimotet* fått jordbruksutskottets uppdrag att utarbeta en rapport om *jordbruksaspekter på utvidgningen av de europeiska gemenskaperna*. I denna beskrevs vilka svårigheter, särskilt på jordbruksområdet, EG å ena sidan och Portugal, Spanien och Grekland på den andra står inför i samband med utvidgningen av EG (dok. 4467).

I debatten, som samlade ett stort antal talare, kritiserades EG-kommisionens vicepresident med ansvar för jordbruksfrågor, dansken Finn Olav Gundelach, för att han, trots enträgen inbjudan, vägrat infinna sig i församlingen. Särskilt allvarligt fann många talare att Gundelach dessutom överlatat den spanske jordbruksministern att avhålla sig från att närvara, trots att den sistnämnde haft för avsikt att komma. Flera talare hävdade att Medelhavsländernas inträde i EG borde medföra en omprövning av gemenskapernas jordbrukspolitik, som utsattes för kraftig kritik. Särskilt pekade man på EG:s överskottslager av oxkött och dess stora smörberg. Många välkomnade utvidgningen av EG på politiska grunder men medgav att den skulle komma att sätta gemenskaperna på svåra prov.

Ordföranden i den franska delegationen, gaullisten Jean Valleix, ifrågasatte om de nio verkligen var redo för den ökade konkurrens på jordbruksområdet som skulle komma från länderna i Medelhavsregionen efter en utvidgning av EG. Från flera håll, särskilt brittiskt, framhövdes nödvändigheten av att utvidgningen inte fick leda till att de stater som inte är medlemmar i gemenskaperna skulle hamna i ett ännu svårare läge än hittills.

Bland huvudpunkterna i den resolution som antogs (nr. 714) märks att församlingen anser att utvidgningen innebär att EG måste gripa sig an uppgiften att hjälpa de nya medlemsstaterna att nå samma ekonomiska och sociala standard som de övriga medlemmarna. Församlingen framhåller också att Greklands, Spaniens och Portugals medlemskap i gemenskaperna måste vinnas i sådana former att man undviker negativa bieffekter för europeiska länder som inte är medlemmar i EG. Alla berörda parter inbjuds att anta en ny Medelhavspolitik, som, under iakttagande av be-

stämmelserna i Romfördraget, skall säkerställa en rättvis fördelning av resurserna och samtidigt möjliggöra en lösning på sådana strukturella problem som följer på ett utvidgat EG. Generöst bistånd till sammanlutningar i Medelhavsområdet för frukt- och grönsaksproducenter förespråkas. Berörda parter uppmanas studera möjligheten att ändra gemenskapernas jordbrukspolitik i syfte att minska den frustration, de nackdelar och utgifter som för närvarande är förknippade med den.

*Bilaga***Beslut fattade av Europarådets parlamentariska (rådgivande) församling och dess ständiga utskott under 31:a årsessionen (maj 1979—mars 1980)****Rekommendationer**

- nr 858 om polisdeklarationen
- 859 om landanvändning
- 860 om faran i den stora ökningen av antalet husdjur
- 861 om intensifierat samarbete mellan länderna i Nord- och Sydeuropa
- 862 om filmen och staten
- 863 om inrättandet av en internationell skola i Strasbourg
- 864 om prognoser för jordbävningar
- 865 om demografiska förändringars betydelse för social- och migrationspolitiken
- 866¹ om integritetsskydd vid databehandling
- 867¹ om långväga luftburna föroreningar
- 868¹ om saknade politiska fångar i Chile
- 869¹ om underhållsbidrag och bidragsförskott
- 870¹ om ratifikation av Europarådskonventioner
- 871¹ om åtgärder som vidtagits i enlighet med rekommendationer från Europarådsförsamlingen samt om förbindelserna med ministerkommittén
- 872¹ om industriarkeologi
- 873¹ om tillämpning och översyn av den europeiska socialförsäkringsbalken
- 874 om den europeiska stadgan om barnens rättigheter
- 875 om flygbuller
- 876 om rapporten från Europarådets särskilde representant för flyktingfrågor
- 877 om samarbete för återuppbyggnad av Nicaragua
- 878 om fredligt biläggande av tvister
- 879 om resor mellan Europarådets medlemsländer
- 880 om bevarande av Europas arkitekturarv
- 881 om arkitekturarvet från landsbygden
- 882 om vattenförorening i Rhens avrinningsområde
- 883² om tagande av gisslan och ockupationen av Förenta Staternas ambassad i Teheran
- 884² om utlåtande med anledning av 8:e rapporten från centret för avancerade studier av Medelhavsområdets jordbruk

- 885² om Europarådets kulturidentitetskort
- 886² om det europeiska kollokviet rörande normerna för eftergymnasial utbildning på energiområdet
- 887 om uppgifterna för Europarådets särskilde representant för flyktingfrågor och överbefolkning
- 888 om den tredje europeiska miljöministerkonferensen
- 889 om krisen i Afghanistan
- 890 om skydd för personuppgifter

Resolutioner

- nr 690 om polisdeklarationen
- 691 om biståndssamarbetet med u-länderna
- 692 om FAO:s tionde tvåårsrapport
- 693 om direktval till Europaparlamentet och Europarådsförsamlingens roll
- 694 om luftfartspolitik i Europa
- 695 om tråkajen i Dublin
- 696¹ om data i parlamentsarbete
- 697¹ om automatiska järnvägskopplingar
- 698¹ om flyktingarna i Sydostasien
- 699¹ om ett symposium rörande skattetflykt
- 700¹ om skogsbruk i Europa
- 701¹ om Europarådets pris för mänskliga rättigheter
- 702 om nytt namn på utskottet för europeiska icke-medlemsländer
- 703 om 300-årsminnet av Habeas Corpus Act
- 704 om den europeiska transportministerkonferensen
- 705 om flyktingarna i Sydostasien
- 706 om bistånd till befolkningen i Cambodja
- 707 om de nationella parlamentens roll vid bevarande av arkitekturvet
- 708 om lokala och regionala myndigheters roll vid bevarande av arkitekturvet
- 709 om oberoende organisationers roll vid bevarande av arkitekturvet
- 710 om OECD:s verksamhet
- 711 om verksamheten i OECD:s atomenergiorgan
- 712 om läget i Iran
- 713² om utlåtande med anledning av den 21:a rapporten från den mellanstatliga kommittén för europeisk migration
- 714 om jordbrukssynpunkter på utvidgningen av EG
- 715 om EFTA:s 18:e och 19:e årsrapporter

- 716 om vissa individuella och allmänna åtgärders betydelse för produktivitet och levnadsstandard
- 717 om effekten av användning av mikroprocessorer i stor skala
- 718 om arresteringen och förflyttningen från Moskva av Dr Andrej Sacharov
- 719 om Olympiska spelen i Moskva
- 720 om säkerhets- och ekonomiska synpunkter på snabba brytareaktorer
- 721 om datorisering och skydd av mänskliga rättigheter
- 722 om mänskliga rättigheter i Latinamerika
- 723 om allmänhetens tillträde till församlingens utskottsmöten och tillgång till deras dokument
- 724 om publicering av anföranden som ej hållits p. g. a. tidsbrist
- 725³ om ökning av antalet vicepresidenter i församlingen

Direktiv

- nr 379 om personal ställd till parlamentariska församlingens förfogande
- 380¹ om långväga luftburna föreningar
- 381¹ om saknade politiska fångar i Chile
- 382¹ om ratifikation av Europarådskonventioner
- 383¹ om åtgärder som vidtagits i enlighet med rekommendationer från Europarådets församlingen samt förbindelserna med ministerkommittén
- 384 om samarbete för återuppbyggnad av Nicaragua
- 385 om effekterna av stigande guldpriser
- 386 om förberedelser för den femte parlamentariska vetenskapliga konferensen
- 387 om parlamentshearings rörande bilar och miljön
- 388² om det europeiska kollokviet rörande normerna för eftergymnasial utbildning på energiområdet
- 389 om datorisering och skydd av mänskliga rättigheter
- 390 om mänskliga rättigheter i Latinamerika

Yttranden

- nr 92 om programbudgeten för församlingens utgifter under år 1980
- 93¹ om Europarådets budgetar för 1977, 1979 och 1980
- 94¹ om utkast till bestämmelse rörande Europarådets pris för mänskliga rättigheter
- 95¹ om femte granskningsperioden (1974–1975) avseende tillämpningen av den europeiska sociala stadgan

- 96 om ramkonventionen rörande samarbete mellan lokala myndigheter över nationsgränserna
- 97 om de beslut som fattats vid det 14:e mötet med den europeiska konferensen mellan lokala och regionala myndigheter
- 98¹ om den andra medelfristiga planen

¹ antagen av ständiga utskottet den 28 juni 1979

² antagen av ständiga utskottet den 22 november 1979

³ antagen av ständiga utskottet den 17 mars 1980